YENİ MÜFREDATA UYGUN

10. SINIF

COĞRAFYA

ETKİNLİKLİ

SORU BANKASI

MUHARREM YİĞİT

- GÜNLÜK YAŞAMLA **KÖPRÜ KURMA**
- NOKTA ATIŞI BİLGİLERLE **ÖN HAZIRLIK**
- AKTİF ÖĞRENME **ETKİNLİKLERİ**
- HÜCRELENDİRİLMİŞ **KAVRAMA TESTLERİ**
- **BAĞLAM TEMELLİ** ÇIKARIM TESTLERİ
- **YAZILI SINAV** SENARYOLARI

COĞRAFYA PORTALI'NDAN

4K MOBİL DETAYLI VİDEO ÇÖZÜMLÜ

4K YAYINLARI

ÖN SÖZ

Değerli Öğretmenlerimiz ve Sevgili Gençler,

Coğrafya; yalnızca yer şekillerini, iklimleri ve ülkeleri ezberlemek değil, yaşadığımız dünyayı anlamak ve doğal-beşerî süreçler arasındaki ilişkileri kavramaktır. 10. Sınıf Coğrafya dersi de bu süreçte sizlere rehberlik ederek, hem dünyayı hem de Türkiye'nin coğrafi zenginliklerini keşfetmenizi amaçlar.

Bu soru bankası, müfredattaki temel konuları kapsayan, etkinliklerle zenginleştirilmiş bir kaynaktır. Amacımız; bilgilerinizi pekiştirmenizi sağlamak, farklı soru tipleriyle analitik düşünme becerilerinizi geliştirmek ve coğrafyayı daha keyifli öğrenmenize katkıda bulunmaktır. **Bağlam temelli testler** sayesinde bilgilerinizi günlük yaşamla ilişkilendirmeniz ve yorumlama becerinizi güçlendirmeniz hedeflenmiştir.

Maarif Modeli doğrultusunda hazırlanan kitabımız, yalnızca bir soru bankası değil; etkinlikler ve bilgi köşeleriyle desteklenen bütüncül bir öğrenme aracıdır. Bu içerikler, öğrenmenizi kolaylaştırmanın yanı sıra araştırma, sorgulama ve düşünme becerilerinizi geliştirmeyi amaçlar.

Kitabımızdaki etkinlikler; **harita okuma, grafik yorumlama ve tablo analizi** gibi temel coğrafya becerilerini uygulamanıza olanak tanır. Böylece konuları farklı açılardan değerlendirebilir ve coğrafi olayları günlük yaşamla ilişkilendirebilirsiniz.

Coğrafya, sürekli değişen dinamik bir bilimdir. Bu kitap, bu süreci anlamanız için bir başlangıç noktası sunmaktadır.

4K 10. Sınıf Coğrafya Etkinlikli Soru Bankası kitabının hazırlanmasında her türlü desteği veren eşim ve meslektaşım **Sibel YİĞİT'e**, kitabın hazırlanma sürecinde sürekli bana inanan ve güvenen Yayın Yönetmenimiz **İpek Büşra KOCA'ya** tüm hazırlık süreçlerinde pozitif yaklaşımı ile sürekli destek veren Süreç Yönetmenlerimiz **Büşra KURT ve Selin DOĞAN'a** ve yazıları, grafikleri, haritaları bir heykeltıraş titizliği ile ilmek ilmek dokuyan dizgicilerimiz **Rüveyda NAİR ve Sümeyra Hanne KÖDÖR'e** çok teşekkür ederim.

Bu soru bankasının, 10. Sınıf Coğrafya dersindeki öğrenme sürecinize değerli bir katkı sağlamasını diliyor, başarılar ve keyifli keşifler temenni ediyorum.

Muharrem YİĞİT

4K ETKİNLİKLİ SORU BANKASI

Bu kitapta senin için neler var?

Köprü Kurma

Günlük hayattan örneklerin bulunduğu ve **geçmiş bilgiler**in hatırlatıldığı bu kısımda konuyla ilişkilendirilebilecek durumlara yer verilmiştir.

Bu ünitede neler öğreneceğiz?

Her ünitenin başında yer alan bu kısımda, öğrenilecek **konunun içeriği** hakkında bilgiler verilmiştir. Bu ünitenin sonunda hangi konular hakkında bilgi sahibi olunacağı özetlenmiştir.

Ünite Konu Başlıkları

Ünite içeriğindeki **konulara ait başlıkların** takibini sağlayan kısımdır. Konular burada liste hâlinde verilmiştir.

Hücrelendirilmiş Kavrama Testleri

Her alt konu için özenle planlanan testler, çeşitli soru kalıplarıyla kolay ve orta seviyede hazırlanmıştır. Bilgi test edilirken **ÖSYM tarzına** hazırlık olması ve konuları tamamlayacak bir bakış açısıyla kazandırması hedeflenmiştir.

Bilgi Köşeleri

Her testte yer alan Bilgi Köşesi kutularında öğrendiğiniz konu ile ilgili **en güncel** ve **önemli** olaylardan bir parçaya ulaşabilirsiniz.

Bağlama Hazırlık

Testlerde yer alan bu ikon, öğrenciyi bağlam temelli sorulara hazırlayan **öncü soruları** göstermektedir.

Bağlam Temelli Çıkarım Testleri

Gerçek yaşam durumları ve farklı veri türleriyle hazırlanan bu testlerde, öğrencinin **bilgiyi yorumlama ve çıkarım yapma becerisini** geliştirmesi amaçlanmıştır.

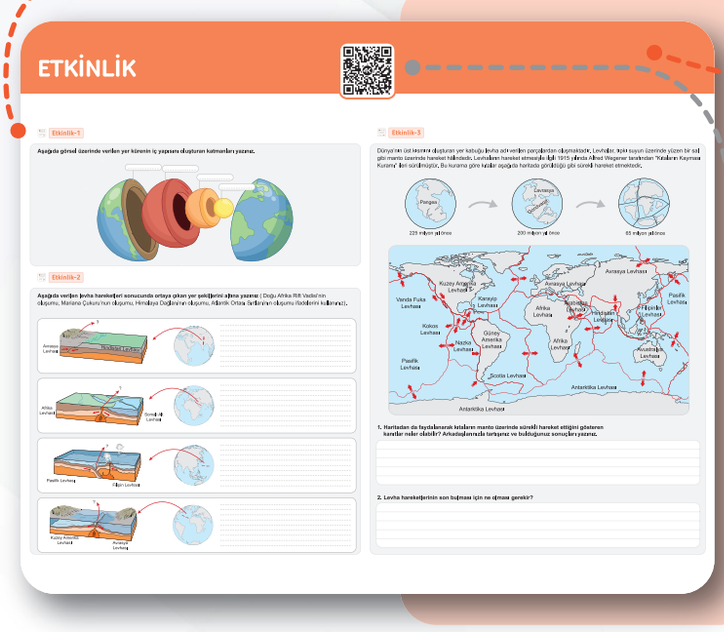
Etkinlik

Yeni müfredatın öğrenciden beklediği **beceri temelleri** bu kısımda yer alan etkinliklerle geliştirilecektir. Konuya ait detayların etkinlikler üzerinden pekişeceği kısımdır.

Etkinlik Tipleri

- Eşleştirme
- Grafik ve tablo
- Boşluk doldurma
- Çoklu Doğru - Yanlış
- Tanılayıcı dallanmış ağaç
- Karşılaştırma
- Puzzle Bulmaca
- Çengel Bulmaca
- Labirent Bulmaca
- Sözcük Avı
- Boyama
- Gözlem ve Analiz

tarzında etkinlikler bulunmaktadır.

Karekod

Etkinlik ve yazılıya hazırlık sayfalarının üstünde yer alan **KAREKOD** okutularak cevap anahtarlarına ve video çözümlerine ulaşılabilir.

Yazılı Sınav Senaryoları

Okuldaki sınav tarzına uyumlu hazırlanan yazılı sınav soruları, **MEB'in yayınladığı senaryolar**la örtüşmektedir. Konuyu tamamıyla öğrenmenin son halkasını oluşturan bu bölüm, okuldaki başarının geliştirilmesini hedeflemiştir.

4K YAYINLARI

İÇİNDEKİLER

01 COĞRAFYANIN DOĞASI

- **Üniteye Giriş: Coğrafyanın Doğası** 07
- Coğrafyanın Doğası 08
- Bağlam Temelli Test 14
- Yazılıya Hazırlık - 1 16

02 MEKÂNSAL BİLGİ TEKNOLOJİLERİ

- **Üniteye Giriş: Mekânsal Bilgi Teknolojileri** 17
- Mekânsal Bilgi Teknolojileri 18
- Bağlam Temelli Test 22
- Yazılıya Hazırlık - 2 24

03 DOĞAL SİSTEMLER VE SÜREÇLER

- **Üniteye Giriş: Doğal Sistemler ve Süreçler** 25
- Etkinlik 26
- Yerkürenin Tektonik Yapısı 28
- Bağlam Temelli Test 34
- Levha Hareketlerinin Yer Şekillerine (Epirojenez ve Orojenez) Etkisi 36
- Levha Hareketlerinin Yer Şekillerine (Volkanizma ve Deprem) Etkisi 40
- Bağlam Temelli Test 46
- Türkiye'nin Tektonik Yapısı 48
- Jeolojik Devirler 52
- Türkiye'nin Jeolojik Gelişimi ve Tektonik Süreçleri 54
- Bağlam Temelli Test 56
- Yazılıya Hazırlık - 3 58
- Kayaçlar 60
- İklim ve Kayaç Yapısının Aşınma ve Çözünme Süreçlerine Etkisi 62
- Bağlam Temelli Test 68
- Aşınım ve Birikim Süreçlerinde Suyun Etkisi - Akarsuların Oluşturduğu Yer Şekilleri 70
- Bağlam Temelli Test 80
- Yazılıya Hazırlık - 4 82
- Aşınım ve Birikim Süreçlerinde Suyun Etkisi - Karstik Şekiller 84
- Bağlam Temelli Test 88
- Aşınım ve Birikim Süreçlerinde Suyun Etkisi - Dalga ve Akıntıların Oluşturduğu Yer Şekilleri 90
- Aşınım ve Birikim Süreçlerinde Suyun Etkisi - Kıyı Tipleri 94
- Bağlam Temelli Test 100
- Yazılıya Hazırlık - 5 102
- Aşınım ve Birikim Süreçlerinde Buzulların Oluşturduğu Yer Şekilleri 104
- Rüzgârların Oluşturduğu Yer Şekilleri 108
- Bağlam Temelli Test 112
- Yer Şekilleri ve Beşerî Faaliyetler Arasındaki Etkileşim 114
- Etkinlik 118
- Türkiye'nin Ana Yer Şekilleri 120
- Yazılıya Hazırlık - 6 126

04 BEŞERÎ SİSTEMLER VE SÜREÇLER

- **Üniteye Giriş: Beşerî Sistemler ve Süreçler** 127
- Yerleşme Yerinin Seçimi ve Gelişimini Etkileyen Faktörler 128
- Bağlam Temelli Test 134
- Kır ve Şehir Yerleşmeleri 136
- Şehirlerin Fonksiyonları 140
- Bağlam Temelli Test 146
- Yazılıya Hazırlık - 7 148

05 EKONOMİK FAALİYETLER VE ETKİLERİ

- **Üniteye Giriş: Ekonomik Faaliyetler ve Etkileri** 149
- Ekonomik Faaliyetlerin Sınıflandırılması 150
- Ekonomik Sektörler ve Gelişmişlik 156
- Türkiye Ekonomisinin Sektörel Dağılımı 160
- Bağlam Temelli Test 162
- Yazılıya Hazırlık - 8 164

06 AFETLER VE SÜRDÜRÜLEBİLİR ÇEVRE

- **Üniteye Giriş: Afetler ve Sürdürülebilir Çevre** 165
- Afetlerle Mücadelede İyi Uygulama Örnekleri 166
- Afetlere Karşı Dirençli Yaşam Alanları 170
- Afetlerden Korunma 172
- Bağlam Temelli Test 180
- Yazılıya Hazırlık - 9 182

07 BÖLGELER, ÜLKELER VE KÜRESEL BAĞLANTILAR

- **Üniteye Giriş: Bölgeler, Ülkeler ve Küresel Bağlantılar** 183
- Türk Kültürünün Mekânsal Özellikleri 184
- Bağlam Temelli Test 190
- Yazılıya Hazırlık - 10 192

Bu ünitede neler öğreneceğiz?

- Örnek olaylardan faydalanarak coğrafi bakış açısı üretmeyi
- Yakın çevre ile küresel ortam arasında bağlantı kurmayı
- Grafik ve tablo kullanarak olayları sınıflandırmayı
- Elde ettiği verilerden ve haritalardan faydalanarak olaylara ve sorunlara çözümler üretmeyi
- Coğrafi olaylar arasında benzerlik ve farklılıkları bulmayı
- Sürdürülebilir çevrenin oluşturulmasını

Ünite Konu Başlıkları

- Coğrafyanın doğası

Köprü Kurma

- Yeryüzünü oluşturan doğal ve beşerî unsurları yer ve zaman bağlamında inceler.
- Gözlem, haritalama veri toplama ve analiz yöntemlerini kullanarak bilimsel temellere dayalı araştırma yapar.
- Coğrafyanın hem sosyal bilim hem de fen bilimleri ile ilişkili bir disiplin olduğunu kavrar.
- Coğrafya sayesinde olayları coğrafi bir bakış açısıyla inceler. Yani olayların nerede, neden ve nasıl gerçekleştiği gibi temel sorular sorar.
- Coğrafi olayları sebepleri ve sonuçlarıyla birlikte değerlendirilir. Örneğin, iklim koşulları tarım faaliyetlerini etkiler.
- İnsanın doğayla olan ilişkisini ele alır. İnsan çevreyi nasıl değiştirir ve çevreden nasıl etkilenir gibi sorulara yanıt arar.
- Yerel olayları küresel düzeyde değerlendirme imkânı sağlar. Günümüz dünyasındaki çevre sorunları, iklim değişikliği ve sürdürülebilir kalkınma gibi konularda daha duyarlı davranır.

1. **Aşağıda verilenlerden hangisi coğrafi bakış açısı kazanmış bir kişinin yapacağı davranışlardan biri değildir?**

A) Su kaynaklarını israf etmeden kullanır.

B) Enerji üretiminde fosil yakıtların kullanımını destekler.

C) Çöplerini sınıflandırarak geri dönüşüm kutularına atar.

D) Gündüz evde ya da okulda ışıkları kapatarak güneş enerjisinden yararlanır.

E) Alışverişlerinde tüketebileceği kadar gıda maddesi satın alır.

2. Türkiye'ye yatırım yapmak isteyen bir şirket, yer şekillerinin sade olduğu yerlere tesislerini kurmak için coğrafi bakış açısına sahip uzmanlardan yardım almıştır.

Buna göre uzmanlar haritada numaralandırılmış alanlardan hangilerine tesislerin kurulmasını önerrmelidir?

A) I ve II B) I ve III C) III ve IV

D) III ve V E) IV ve V

3. Coğrafya, belirli prensiplere bağlı kalarak doğa ile beşeri olaylar arasındaki ilişkiyi inceler.

Bu incelemeler sırasında coğrafya;

I. nedensellik,

II. karşılıklı ilişki,

III. dağılış

ilkelerinden hangilerine bağlı kalır?

A) Yalnız I B) I ve II C) I ve III

D) II ve III E) I, II ve III

4. I. Amazon Havzası'nda bitki ve hayvan çeşitliliğinin fazla olması

II. Yağışın az olduğu karaların iç kesimlerinde tahıl tarımının yapılması

III. Kar yağışının fazla olduğu Norveç'te evlerin dik çatılı yapılması

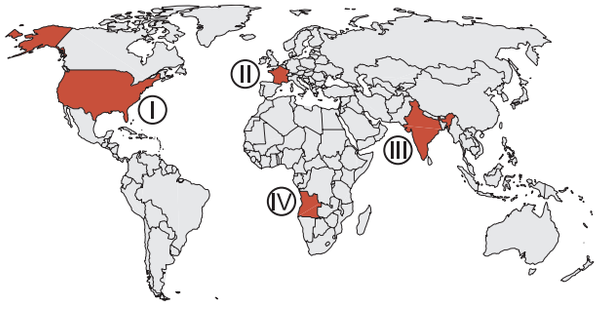
IV. Sanayi faaliyetlerinin yoğun olduğu Çin'in doğusunda hava kirliliğinin artması

Yukarıda verilen durumlardan hangilerinde doğal ortamın insan yaşamına etkisi daha fazladır?

A) I ve II B) I ve III C) II ve III

D) II ve IV E) III ve IV

5. Bilgi birikiminin fazla ve teknolojinin geliştiği ülke ya da bölgelerde insanların yaşadığı coğrafi özellikler üzerindeki bilgisi daha fazladır. Bu sayede gelişmiş ülkelerde doğal koşulların insan yaşamına etkisi daha az hissedilir.

Buna göre haritada numaralandırılmış ülkelerden hangilerinde doğal koşulların insan yaşamı üzerindeki etkisi daha azdır?

A) I ve II B) I ve III C) II ve III

D) II ve IV E) III ve IV

6.

BİLGİ KÖŞESİ

Mponeng Altın Madeni

Güney Afrika Cumhuriyeti'nde bulunan ve dünyanın en derin madeni olan Mponeng altın madeninin derinliği, Ankara'da bulunan ve yüksekliği 132 metre olan Atakule'nin 32 katıdır. Mponeng altın madeninde, yerin 3,4 km altına kadar altın çıkarma çalışması yapılıyor. Maden ise 4 km'den daha derine iniyor. Madene inerken madencilerin koruyucu giysiler ve acil durum solunum ekipmanı ile donatılmış elbiseler giymesi gerekmektedir. Mponeng madenin tartışmasız dünyadaki en tuhaf iş yolculuğuna sahne olduğunu söyleyebiliriz. İşe gitmek için 90 dakikalık bir asansör yolculuğu yapmanız gerekmektedir. Mponeng maden kuyuları o kadar derin ki, artan derinlik artan sıcaklıklar anlamına geldiği için gezegenin jeotermal gradyanı bir sorun hâline geliyor. Kaya sıcaklığı, Dünya'nın derinliklerinde 60°C'ye yükselebilir, bu da insanların dayanabileceği sıcaklığın çok üzerindedir. Bu sorun, insanlara gezegenin erimiş çekirdeğine rağmen dünyanın en derin madenini işlenebilir bir sıcaklıkta tutan soğutma mekanizmaları konusunda yaratıcı olmalarını gerektiriyor.

Bilgi köşesinde söz edilen ekonomik faaliyetlerle ilgili;

I. İnsanlar litosfere müdahele ederek değişimlere yol açmıştır.

II. Altın madeni sadece Güney Afrika Cumhuriyeti'nde çıkarılır.

III. Maden çıkarımının devamı bilim ve teknolojinin gelişmesine neden olmaktadır.

IV. Madende çalışan insanlar ekonomik yönden daha zengindir.

yargılarından hangileri doğrudur?

A) I ve II B) I ve III C) II ve III D) II ve IV E) III ve IV

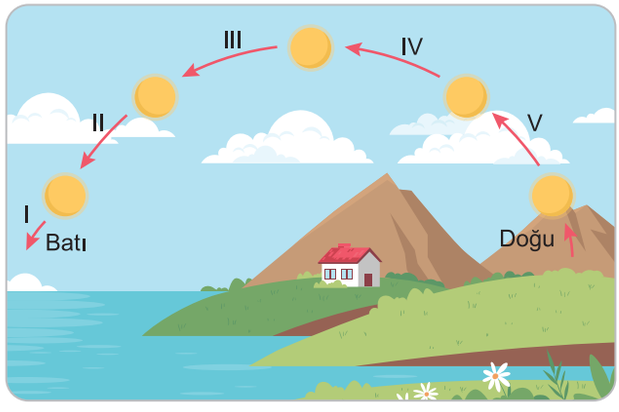
7. Mete Bey aşağıda verilen konular hakkında araştırma yapacaktır.

- Yeryüzündeki sıradağların uzanışı
- Türkiye'deki volkanik dağların dağılışı
- Türkiye'deki platoların oluşumu
- Yeryüzündeki engebeli bölgeler

Buna göre Mete Bey aşağıda verilen bilim dallarından hangisinden daha fazla faydalanmalıdır?

A) Jeomorfoloji B) Klimatoloji C) Hidrografya D) Biyocoğrafya E) Yerleşme coğrafyası

8. Doktorlar özellikle yaz aylarında Güneş ışınlarından ve yüksek sıcaklıktan çabuk etkilenen küçük çocukların, hamilelerin, kronik hastaların günün en sıcak saatlerinde dışarı çıkmamaları için sürekli uyarılar yapmaktadır.

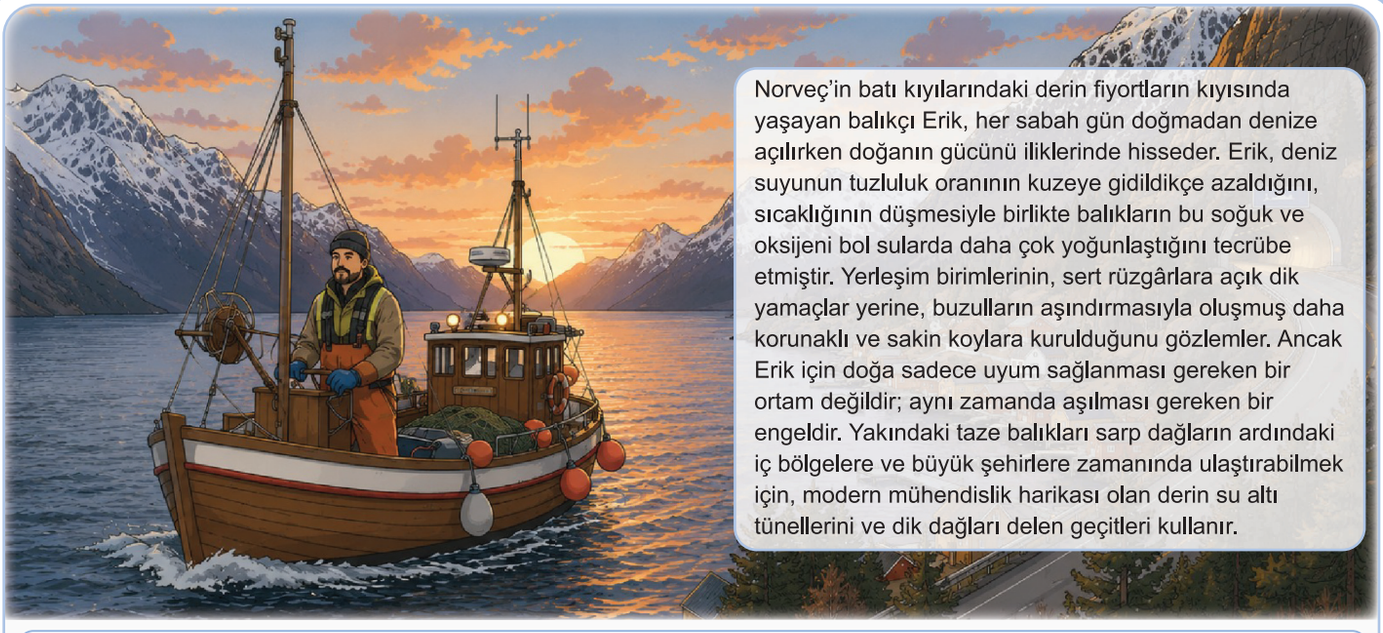
Buna göre görselde verilen zaman dilimlerinden hangisinde sözü edilen kişilerin dışarı çıkmaması daha uygun olur?

A) I B) II C) III D) IV E) V

9. (I) Nil nehri, 6.650 km uzunluğundadır ve dünyanın en uzun nehridir. (II) Nil, kaynağını Victoria Gölü'nden alır. (III) Sudan ve Etiyopya'dan geçerek, Mısır topraklarından Akdeniz'e dökülür. (IV) Denize döküldüğü yerde Nil deltasını oluşturur. (V) Delta üzerinde verimli topraklar yer aldığından sulu tarım gelişmiştir.

Nil ile ilgili verilen ifadelerden hangisinde doğal ortamın insan yaşamı üzerine etkisinden söz edilmiştir?

A) I B) II C) III D) IV E) V

Norveç'in batı kıyılarındaki derin fiyortların kıyısında yaşayan balıkçı Erik, her sabah gün doğmadan denize açılırken doğanın gücünü iliklerinde hisseder. Erik, deniz suyunun tuzluluk oranının kuzeye gidildikçe azaldığını, sıcaklığının düşmesiyle birlikte balıkların bu soğuk ve oksijeni bol sularda daha çok yoğunlaştığını tecrübe etmiştir. Yerleşim birimlerinin, sert rüzgârlara açık dik yamaçlar yerine, buzulların aşındırmasıyla oluşmuş daha korunaklı ve sakin koylara kurulduğunu gözlemler. Ancak Erik için doğa sadece uyum sağlanması gereken bir ortam değildir; aynı zamanda aşılması gereken bir engeldir. Yakındaki taze balıkları sarp dağların ardındaki iç bölgelere ve büyük şehirlere zamanında ulaştırabilmek için, modern mühendislik harikası olan derin su altı tünellerini ve dik dağları delen geçitleri kullanır.

1 - 4. soruları yukarıdaki bilgilerden faydalanarak cevaplayınız.

1. Bu metne göre

I. Deniz suyu sıcaklığının azalmasına bağlı olarak balık türlerinin belirli alanlarda toplanması,

II. Yerleşim birimleri için rüzgâra kapalı ve korunaklı koyların tercih edilmesi,

III. Kuzeye doğru gidildikçe denizlerdeki tuzluluk oranının değişim göstermesi,

IV. Sarp dağlık alanların ulaşımı zorlaştırması nedeniyle tünellerin inşa edilmesi,

V. Buzulların yeryüzünü aşındırarak fiyort tipi kıyıları meydana getirmesi

ifadelerinden hangilerinde jeomorfolojik özelliklere değinilmiştir?

A) I ve II B) I ve III C) II ve IV D) III ve V E) IV ve V

2. Bu metne göre aşağıdakilerden hangisi insanın doğaya müdahalesine örnek gösterilebilir?

A) Balıkçının yerleşim için korunaklı koyları seçmesi

B) Belirli balık türlerinin soğuk sularda yoğunlaşması

C) Kuzeye doğru deniz suyu tuzluluğunun azalması

D) İç bölgelere ulaşım için devasa tünel ve köprülerin yapılması

E) Yer şekillerinin yerleşim yeri seçiminde belirleyici olması

3.

Metinde verilen olay haritada numaralandırılan alanlardan hangisinde yaşanmıştır?

A) I B) II C) III D) IV E) V

4. Metinde anlatılan durumlar ile coğrafyanın alt dalları eşleştirildiğinde, aşağıdaki çıkarımlardan hangisine ulaşılamaz?

A) Erik'in deniz suyu sıcaklık ve tuzluluğu hakkındaki gözlemleri hidrografyanın inceleme alanına girer.

B) Yerleşim yerlerinin konumu ve seçimi yerleşme coğrafyası tarafından incelenir.

C) Balıkların oksijeni bol sularda yoğunlaşması biyocoğrafyanın konusudur.

D) Tünel ve geçitlerin inşa edilerek ulaşımın sağlanması siyasi coğrafyanın kapsamındadır.

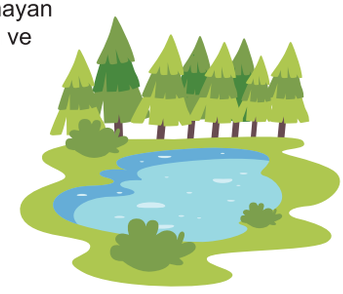
E) Buzulların kıyıları aşındırarak fiyortları oluşturması jeomorfoloji ile ilgilidir.

10. SINIF COĞRAFYA YAZILI SINAVI – 1

Adı Soyadı: Sınıfı: Numarası: Puan:

1.

Gümüşhane kent merkezine 50 kilometre uzaklıkta, deniz seviyesinden 2140 metre yükseklikte olan, manzarasıyla ilgi çeken Taşköprü Yaylası'ndaki Dipsiz Göl'de, 'define' söylentisi üzerine ismi açıklanmayan 2 kişi, kazı için başvuruda bulundu. Trabzon Kültür Varlıklarını Koruma Bölge Kurulu ve Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü'nün olumlu görüşleri üzerine Gümüşhane Müze Müdürlüğü'nce ilgili kişilere define arama ruhsatı verildi. Bölgede, 6 Kasım 2019 tarihinde jandarma yetkililerinin eşlik ettiği kazıda suyu tahliye edilen göl alanı, iş makineleri ile kazıldı. Jandarma ekipleri, kazı alanına kimsenin yaklaşmasına izin vermedi. Kaynağı ve akarı olmayan Dipsiz Göl'de, 4 gün sürdürülen kazı çalışmaları, define bulunamayınca sonlandırıldı. Buzul Çağı'ndan kalma, 12 bin yıllık Dipsiz Göl'de tamamlanan kazı çalışmalarının ardından ekipler alandan ayrıldı. Yol seviyesi ile birleştirilen göl alanı taş ve toprak yığını haline döndü.

a) **Dipsiz Göl'de define aranmasına izin verilmemesi için neler yapılması gerekirdi? Yazınız.**

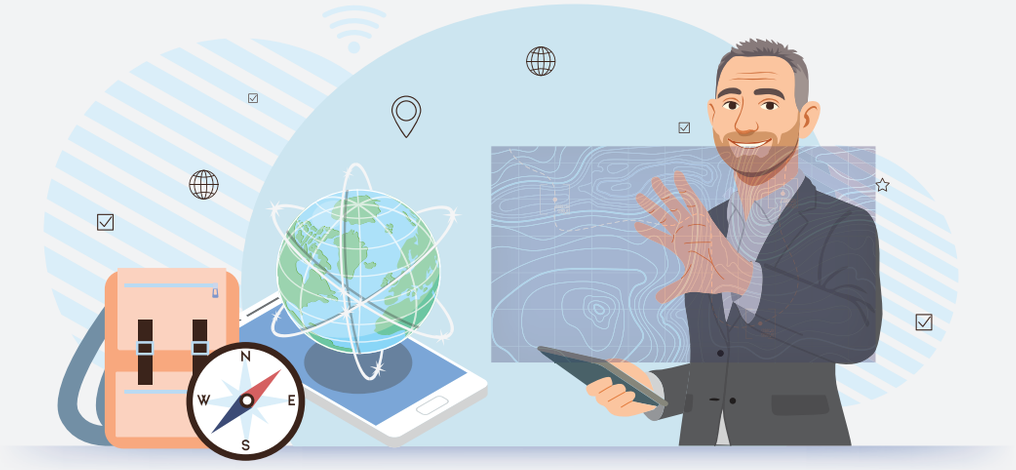
b) **Suyu boşaltılan Dipsiz Göl'ün kuruması ile ortaya çıkan sonuçlar ne olabilir? İki tane örnek yazınız.**

c) **Dipsiz Göl'ün tekrar eski hâline gelmesi için neler yapılabilir? Yazınız.**

2. **Coğrafi bakış açısına sahip olan bireyin özelliklerinden beş tanesini yazınız.**

3. **Bulunduğunuz yerleşim alanına büyük bir organize sanayi tesisi kurmak istiyorsanız hangi özelliklere dikkat etmeniz gerekir? Dikkat etmeniz gereken özelliklerden beş tanesini yazınız.**

Bu ünitede neler öğreneceğiz?

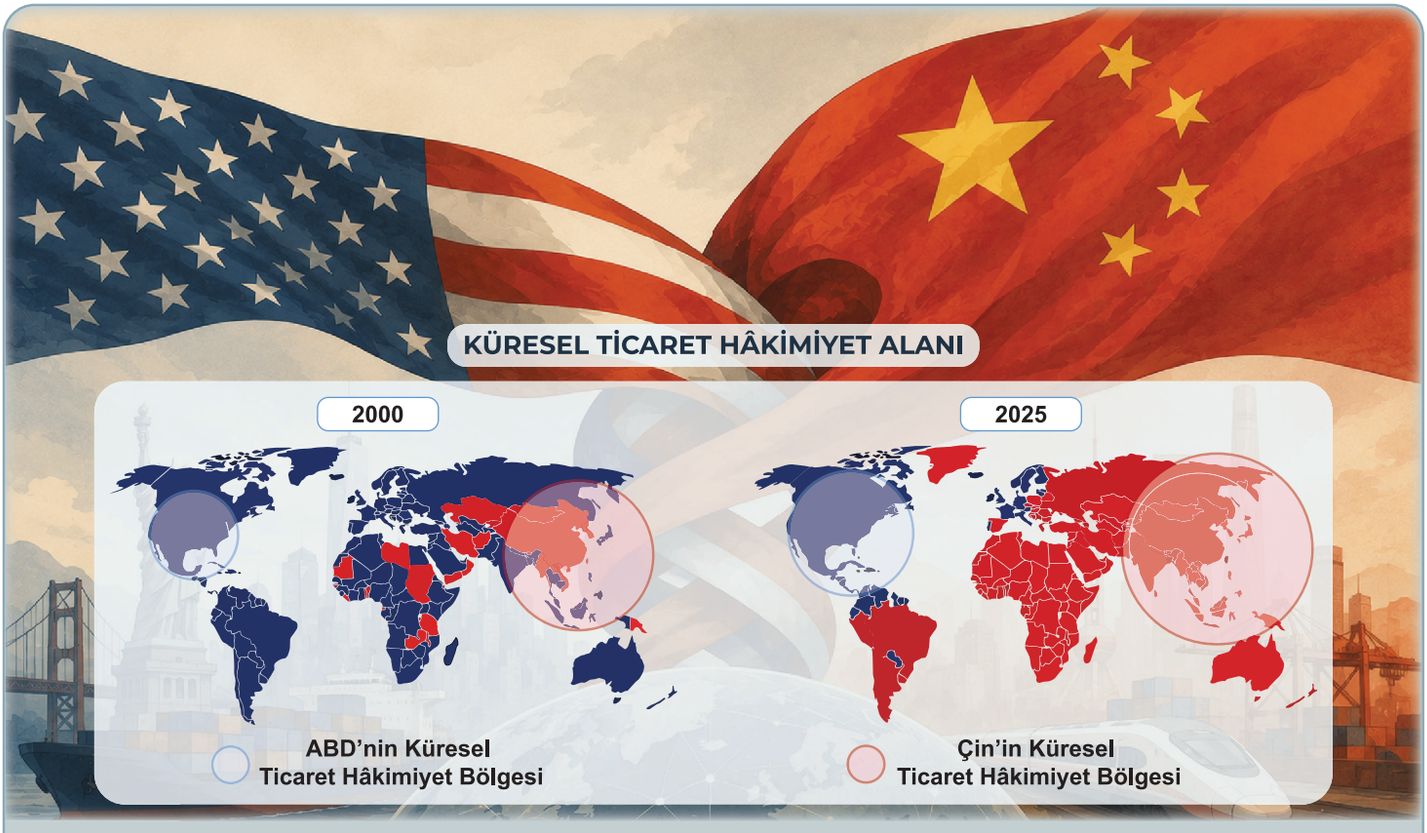
- CBS ve uzaktan algılamaya yönelik uygulama alanlarını
- CBS ve uzaktan algılamaların kullanım alanlarının sınıflandırılmasını
- Mekânsal verilerin haritalara aktarılmasında kullanılan vektör veri yapısının harita oluşturma yoluyla kazandırılabilmesini
- Harita elemanlarını kullanarak haritalardan yararlanmayı
- Coğrafi koordinat sisteminde yer alan paralel, meridyen, enlem ve boylamları dijital haritalarda kullanmayı
- Farklı yer, yön ve zaman durumlarına göre çözümler üretmeyi

Ünite Konu Başlıkları

- Coğrafi bilgi sistemleri (CBS) ve uzaktan algılamanın uygulama alanları
- Mekânsal verilerin haritalara aktarılması

Köprü Kurma

- Oluşturacağı haritanın amacını belirler.
- Oluşturacağı harita için gerekli olan yöntem ve araç gereçleri kullanır.
- Oluşturacağı haritaya ekleyeceği verileri toplar.
- Oluşturacağı haritanın türünü belirler.
- Verileri haritaya işler ve haritanın bileşenlerini oluşturur.
- Oluşturduğu haritayı amacına uygun biçimde kullanır.
- Oluşturduğu haritayı ihtiyaç duyduğunda tekrar kullanır.
- Günlük hayatta haritaların hangi alanlarda kullanılacağı öğrenilir.
- Cep telefonu, bilgisayar ya da tabletlerden yararlanarak yer ve yön bulma öğrenilir.
- Haritaların bileşenlerinden nasıl faydalanması gerektiği anlaşılır.
- Bilgi teknolojilerinin zamana ve mekana göre kullanımı öğrenilir.

5 - 8. soruları yukarıdaki görsele göre cevaplayınız.

5. **Farklı zamanlara ait haritaların incelenmesi sonucu aşağıdaki çıkarımlardan hangisine ulaşılamaz?**

A) Çevre sorunlarını tamamen önleme

B) Zamana bağlı değişimleri karşılaştırma

C) Geçmiş ve günümüz arasında bağlantı kurma

D) Küresel ticaret alanlarının gelişimini inceleme

E) Ülkelerin ekonomik etkilerindeki değişimi görme

6. **Haritalardaki bilgilere göre 2000 ve 2025 yıllarında ABD ve Çin'in küresel ticaretteki etkisiyle ilgili aşağıdakilerden hangisi söylenebilir?**

A) Çin'in küresel ticaretteki etkisi zamanla artmıştır.

B) ABD küresel ticarette tamamen etkisini kaybetmiştir.

C) 2000 yılında Çin'in ticari etkisi ABD'den daha fazladır.

D) 2025 yılında küresel ticarette yalnızca ABD etkilidir.

E) Küresel ticaret alanlarında hiçbir değişim yaşanmamıştır.

7. **-----**, 2000 yılında ABD'nin küresel ticaret hâkimiyetinde yer alırken 2025 yılında Çin'in küresel ticaret hâkimiyet bölgesine girmiştir.

Açıklamada boş bırakılan yere aşağıdakilerden hangisi getirilemez?

A) Arjantin B) İsveç C) Rusya

D) Türkiye E) Yeni Zelanda

8. **ABD'nin 2000 yılındaki gibi küresel ticaretteki önemini tekrar artırabilmesi için**

I. teknoloji ve sanayi yatırımlarını artırma,

II. uluslararası ticaret anlaşmalarına önem verme,

III. ulaşım ve liman altyapısını geliştirme

çalışmalarından hangilerini yapmalıdır?

A) Yalnız I B) I ve II C) I ve III

D) II ve III E) I, II ve III

10. SINIF COĞRAFYA YAZILI SINAVI – 2

Adı Soyadı: Sınıfı: Numarası: Puan:

1. **Coğrafi bilgi sistemlerinin tanımını yapınız.**

2. **Coğrafi bilgi sistemlerinin bileşenlerini yazınız.**

3. **Uzaktan algılama yöntemleri ile haritalar oluşturulurken nelerden faydalanılır? Üç tane örnek yazınız.**

4. **Uzaktan algılama yöntemleri hangi alanlarda kullanılabilir? Beş tane kullanım alanı yazınız.**

5. **GPS (Küresel konumlandırma sistemleri) sayesinde yaban hayatı nasıl korunabilir? Açıklayınız.**

6. **Navigasyon kullanımının faydaları neler olabilir? Üç tane örnek yazınız.**

Bu ünitede neler öğreneceğiz?

- Yerkürenin tektonik yapısını ve özelliklerini
- Jeolojik devirleri ve Türkiye'nin jeolojik zamanlar içindeki değişimini
- Levha hareketlerinin (epirojenez, orojenez, volkanizma ve deprem) yer şekillerinin oluşumuna etkisini
- Türkiye'nin ana yer şekillerini ve bu yer şekillerinin oluşum süreçlerini
- Kayaçların çözülmesini, toprak ve kütle hareketlerini (erozyon, heyelan, kaya düşmesi vs.)
- Kayaçların çözülmesini ve (akarsu, rüzgâr, yer altı suları, buzul ve dalga) oluşturduğu yer şekillerini
- Yer şekillerinin insan yaşamı üzerine etkilerini
- Yer şekillerinden yararlanmayı

Ünite Konu Başlıkları

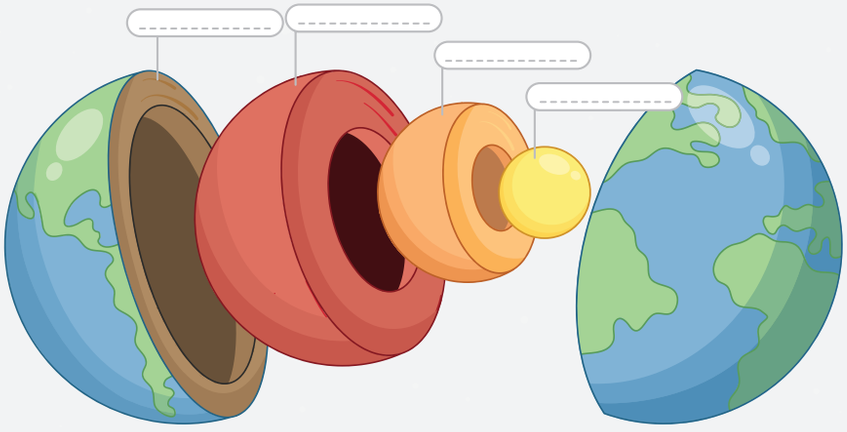
- Yerkürenin tektonik yapısı
- Levha hareketlerinin yer şekillerine (epirojenez ve orojenez) etkisi
- Levha hareketlerinin yer şekillerine (volkanizma ve deprem) etkisi
- Türkiye'nin tektonik yapısı
- Jeolojik devirler
- Türkiye'nin Jeolojik Gelişimi ve Tektonik Süreçleri
- Kayaçlar
- İklim ve kayaç yapısının aşınma ve çözünme süreçlerine etkisi
- Aşınma ve birikim süreçlerinde suyun etkisi - Akarsuların oluşturduğu yer şekilleri
- Aşınma ve birikim süreçlerinde suyun etkisi - Karstik şekiller
- Aşınma ve birikim süreçlerinde suyun etkisi - Dalga ve akıntıların oluşturduğu yer şekilleri
- Aşınma ve birikim süreçlerinde suyun etkisi - Kıyı tipleri
- Aşınma ve birikim süreçlerinde suyun etkisi - Buzulların oluşturduğu yer şekilleri
- Rüzgârların oluşturduğu yer şekilleri
- Türkiye'nin ana yer şekilleri

Köprü Kurma

- Dağların ve yüksek arazilerin, insanların yerleşim yeri seçimini, tarım faaliyetlerini ve ulaşımı nasıl etkilediği öğrenilir.
- Verimli topraklara sahip ova ve düz alanların, tarım için çok elverişli olduğu ve bunların doğru kullanımı öğrenilir.
- Akarsuların çevresindeki yer şekilleri, tarım, ticaret ve ulaşım gibi faaliyetler üzerindeki etkilerinin kavranması sağlanır.
- Kıyı bölgelerinin denizcilik, balıkçılık ve turizm gibi faaliyetler için önemi fark edilir.
- Kıyılar ve deniz seviyesindeki değişimler öğrenilir. Buna bağlı olarak iklim değişikliği ve deniz seviyesinin yükselmesi gibi güncel sorunlarla bağlantısı kurulur.
- Volkanik ve sismik aktivitelerin yer şekillerini değiştiren önemli etmenler olduğu öğrenilir. Bu tür doğa olaylarının, yerleşim yerlerinin güvenliği üzerindeki etkileri ve insanların bu riskleri minimize etmek için yapması gereken çalışmalar öğrenilir.
- Erozyon, heyelan, kaya düşmesi gibi afet özelliği gösteren coğrafi olayların oluşum nedenleri öğrenilir ve bu olayların oluşumuna neden olan durumlara önlem alınması bilincine sahip olunur.

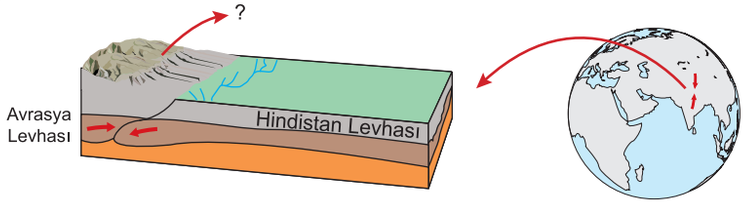
Etkinlik-1

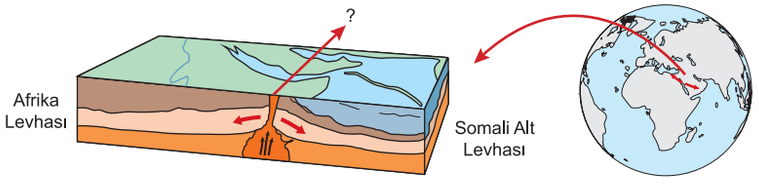
Aşağıda görsel üzerinde verilen yerkürenin iç yapısını oluşturan katmanları yazınız.

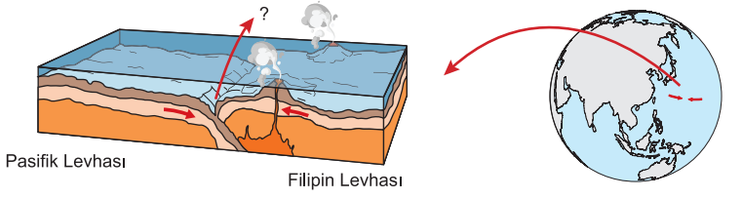

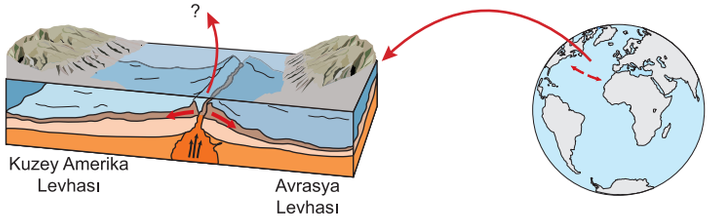
Etkinlik-2

Aşağıda verilen levha hareketleri sonucunda ortaya çıkan yer şekillerini altına yazınız. (Doğu Afrika Rift Vadisi'nin oluşumu, Mariana Çukuru'nun oluşumu, Himalaya Dağları'nın oluşumu, Atlantik Ortası Sırtları'nın oluşumu ifadelerini kullanınız)

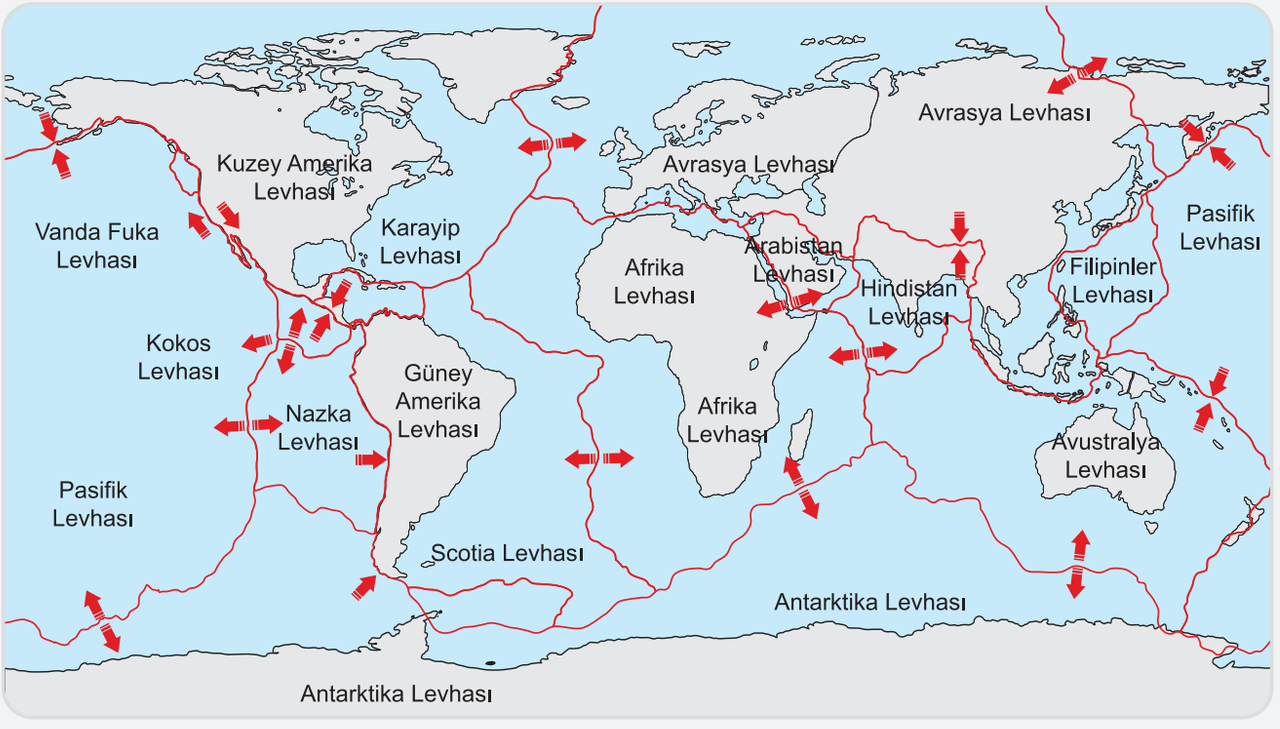

Etkinlik-3

Dünya'nın üst kısmını oluşturan yer kabuğu levha adı verilen parçalardan oluşmaktadır. Levhalar, tıpkı suyun üzerinde yüzen bir sal gibi manto üzerinde hareket hâlindedir. Levhaların hareket etmesiyle ilgili 1915 yılında Alfred Wegener tarafından "Kıtaların Kayması Kuramı" ileri sürülmüştür. Bu kurama göre kıtalar aşağıda haritada görüldüğü gibi sürekli hareket etmektedir.

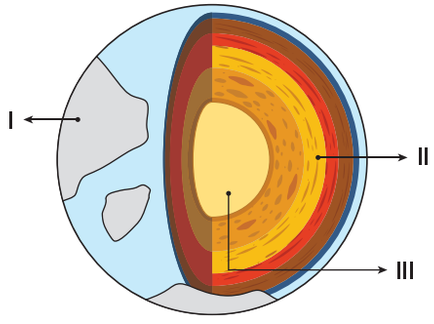

1. Haritadan da faydalanarak kıtaların manto üzerinde sürekli hareket ettiğini gösteren kanıtlar neler olabilir? Arkadaşlarınızla tartışınız ve bulduğunuz sonuçları yazınız.

2. Levha hareketlerinin son bulması için ne olması gerekir?

1. Aşağıda dünyanın iç yapısını oluşturan katmanlar numaralandırılarak gösterilmiştir.

Bu katmanlar aşağıdakilerden hangisinde doğru verilmiştir?

	I	II	III
A)	Yer Kabuğu	Manto	Çekirdek
B)	Çekirdek	Yer kabuğu	Manto
C)	Manto	Çekirdek	Yer kabuğu
D)	Yer kabuğu	Çekirdek	Manto
E)	Çekirdek	Manto	Yer kabuğu

2. **Yer kabuğu ile ilgili aşağıda verilen açıklamalardan hangisi <u>yanlıştır</u>?**

A) Dünya'nın dış yüzeyini çevreleyen katılaşmış bölümüdür.

B) Yoğunluğu ve sıcaklığı en az olan katmandır.

C) Derinlerine doğru inildikçe sıcaklık her 33 m'de yaklaşık 1°C artar.

D) Sial tabakasında silisyum ve alüminyum yoğun olarak bulunur.

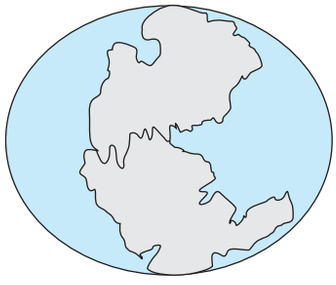
E) Sial tabakasının kalınlığı karalara göre deniz tabanlarında daha fazladır.

3. **Yer kabuğu ile manto arasında yer alan, akıcı lavlardan oluşan ve iç kuvvetlerin kaynağı olarak bilinen katman aşağıdakilerden hangisidir?**

A) Barisfer B) Pirosfer C) Astenosfer

D) Atmosfer E) Geosfer

4. Aşağıda günümüzden yaklaşık 250 milyon yıl önce yeryüzündeki karaların durumu gösterilmiştir.

Tek parça olarak bulunan bu tek kıtaya verilen isim aşağıdakilerden hangisidir?

A) Panthalassa B) Laurassia C) Pangea

D) Gondwana E) Tethys

5. Yer kabuğu bir bütün hâlinde değildir, parçalara ayrılmıştır. Farklı büyüklükteki yer kabuğu parçalarının her birine levha denir. Bu levhalar mantonun üst kısmındaki ---- bağlı olarak hareket eder.

Açıklamada boş bırakılan yere aşağıdakilerden hangisi getirilmelidir?

A) iklim değişimlerine

B) buzulların erimesine

C) volkanik faaliyetlere

D) konveksiyonel akıntılara

E) yer sarsıntılarına

6.

BİLGİ KÖŞESİ

Mariana Çukuru (Challenger Çukuru), Dünya üzerinde bilinen en derin noktadır. Büyük Okyanus'ta, Guam Adası'nın güneybatısında, Japonya ve Endonezya arasında, iki ülkeye de aşağı yukarı eşit uzaklıkta yer alır. Yapılan son ölçümlere göre en derin noktası yaklaşık 10.994 metredir. Uzunluğu 2.542 kilometre genişliği ise 69 kilometredir.
Suyun içine atılan 1 kilogram kütleli metalin tabana ulaşması, yaklaşık olarak 1 saat sürer. Ancak, suyun yoğunluğu ve metalin özkütlesi de hesaba katıldığında, tabana ulaşma süresi artıp azalabilir. Dip noktasındaki basınç ise yeryüzündeki basınca göre yaklaşık 1000 kat daha fazladır.

Bilgi köşesinde yer alan çukurluk aşağıdaki levha hareketlerinden hangisinin sonucunda oluşmuştur?

A) İki kıtasal levhanın yaklaşması

B) İki okyanusal levhanın yaklaşması

C) İki kıtasal levhanın uzaklaşması

D) İki okyanusal levhanın uzaklaşması

E) Kıtasal ve okyanusal levhanın yaklaşması

7. Yer kabuğunu oluşturan her bir parçaya levha adı verilir. Mantodaki konveksiyonel akımlar nedeniyle levhalar farklı şekillerde hareket etmektedir. Alman bilim insanı Alfred Wegener'in Kıtaların Kayması Teorisi'ne göre tek bir kıta olan Pangea bu hareketlere bağlı olarak parçalanmış ve bugünkü görünümünü kazanmıştır. Günümüzde de bu hareketler devam etmektedir.

Buna göre aşağıdakilerden hangisi Alman bilim insanı Alfred Wegener'in teorisini destekleyen ifade <u>değildir</u>?

A) Kıtaların bir yapbozun parçası gibi birbiriyle uyumlu olması

B) Farklı kıtalarda aynı canlılara ait fosillerin bulunması

C) Güney Amerika'nın doğu kıyısı ile Afrika kıtasının batı kıyısında bulunan kayaçların aynı yaşta olması

D) Afrika kıtasının kuzeyinde ve güneyinde aynı iklimlerin görülmesi

E) Kıtaların birbirine bakan taraflarında benzer yer şekillerinin bulunması

8. Aşağıdakilerden hangisinde Yer'in yapısı ile ilgili yanlış bilgi verilmiştir?

A) İç çekirdek katı hâlde bulunan demir ve nikelden oluşmuştur.

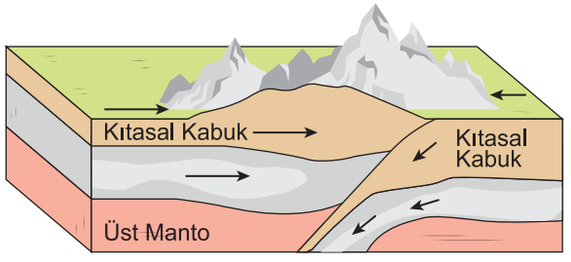
B) Hacmi en büyük olan katman mantodur.

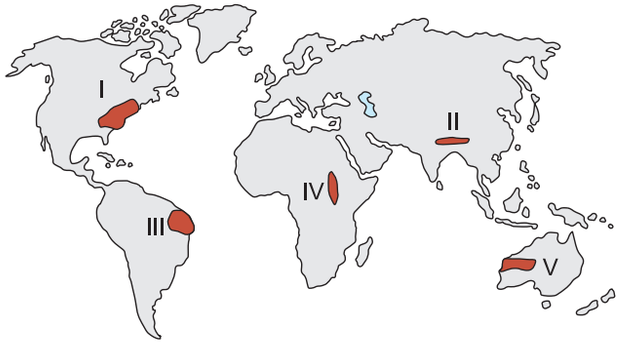
C) İç kuvvetlerin kaynağı çekirdektir.

D) Yer kabuğu okyanus tabanlarından daha incedir.

E) Yerin derinliklerine doğru inildikçe sıcaklık her 33 metrede 1°C artar.

9. Aşağıda iki karasal levhanın hareket yönleri ve Dünya haritasında beş farklı bölge numaralandırılarak gösterilmiştir.

Görselde verilen levhaların karşılaşması haritada numaralandırılmış alanlardan hangisinde yer alır?

A) I B) II C) III D) IV E) V

10. Güney Amerika kıtasının doğu kıyılarında deprem ve volkanik faaliyet riski az iken batı kıyılarında bu faaliyetler daha yaygındır.

Bu durum aşağıdakilerden hangisi ile açıklanır?

A) Toprakların yapısı B) Jeolojik yapı

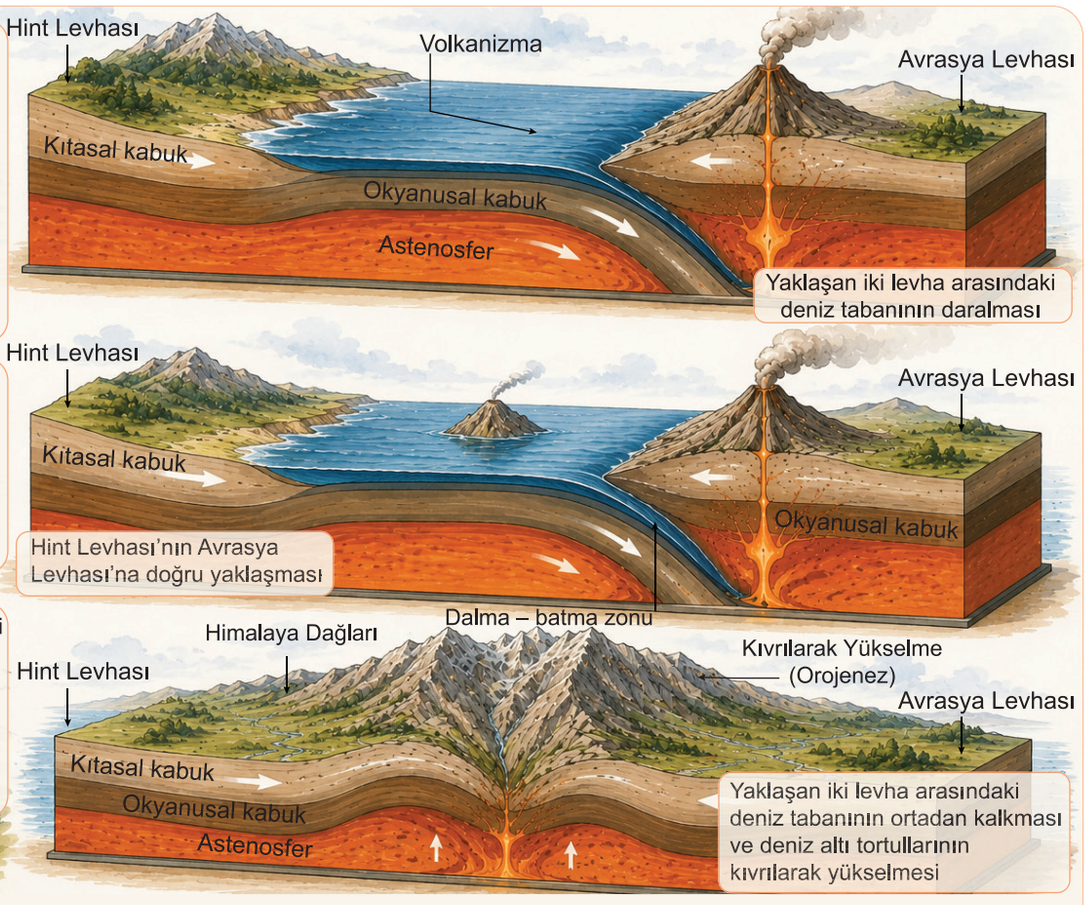
C) Yükselti D) Okyanus akıntıları

E) Deniz etkisi

A. Levhaların yaklaşma süreci, birbirine yaklaşan iki levhadan daha yoğun ve ağır kayaçlardan oluşan okyanusal kabuğun daha hafif olan kıtasal kabuğun altına doğru bükülmesi ve astenosfere doğru dalmasıyla başlar. Dalma-batma zonu boyunca derin okyanus çukuru (hendek) oluşur.

B. Astenosfere dalan okyanusal kabuk erimeye uğrarken oluşan yeni magma kırık hatları boyunca yer kabuğunun içine doğru sokulur veya yeryüzüne çıkarak volkanizma oluşmasını sağlar.

C. Yaklaşma sürecinde aradaki deniz tabanı veya çukur havzalar ortadan kalkar. Tortul tabakaların kıvrılıp yükselmesiyle orojenez adı verilen dağ oluşumu gerçekleşir.

5 - 8. soruları yukarıdaki bilgilere göre cevaplayınız.

5. **Görselde anlatılan süreçte okyanusal kabuğun kıtasal kabuğun altına dalmasının temel sebebi aşağıdakilerden hangisidir?**

A) Kıtasal kabuğun daha sıcak olması

B) Okyanusal kabuğun daha genç olması

C) Okyanusal kabuğun daha geniş olması

D) Okyanusal kabuğun daha yoğun olması

E) Astenosferin okyanusal kabuğu çekmesi

6. **Orojenez kavramı görseldeki bilgilere dayanarak aşağıdakilerden hangisiyle en doğru şekilde tanımlanır?**

A) Tortul tabakaların kıvrılıp yükselerek dağ sıralarını oluşturması

B) Levhaların birbirinden uzaklaşması sonucu yarıklar oluşması

C) Okyanus tabanlarının genişleyerek yeni denizler oluşturması

D) Magmanın yerin derinliklerinde soğuyarak katılaşması

E) Yer kabuğunun aşınarak düzleşmesi süreci

7. **Levhaların yaklaşma sürecinde derin okyanus hendeği nerede oluşur?**

A) Volkanik konilerin tepesinde

B) Kıtasal kabuğun iç kısımlarında

C) Dağların en yüksek zirvelerinde

D) İki kıtasal kabuğun tam birleştiği noktada

E) Okyanusal kabuğun kıtasal kabuk altına dalmaya başladığı sınırda

8. **Aşağıdakilerden hangisi deniz tabanının daralması ve tamamen ortadan kalkması sürecinin bir sonucudur?**

A) Astenosfer tabakasının tamamen yok olması

B) Deniz altı tortullarının sıkışarak yükselmesi

C) Kıtasal kabukların birbirinden uzaklaşması

D) Yeni bir okyanus havzasının oluşması

E) Okyanus akıntılarının hızlanması

1. Aşağıda derinlik volkanizması sonucunda oluşan bazı yer şekillerine ait açıklamalar verilmiştir.

I. Magmanın yer kabuğuna sokulduğu kesimlerde, magmanın büyük bir kütle hâlinde soğuması ile oluşan kubbemsi şekillerdir. En büyük derinlik volkanizması şeklidir.

II. Yer kabuğundaki çatlaklara magmanın dik olarak sokulup katılaşması ile oluşan volkanik yapılardır.

III. Tabakalar arasına yatay olarak sokulup katılaşmış püskürük kayaçlardır.

Bu yer şekilleri aşağıdakilerden hangisinde doğru verilmiştir?

	I	II	III
A)	Sill	Batolit	Dayk
B)	Batolit	Dayk	Sill
C)	Dayk	Sill	Batolit
D)	Sill	Dayk	Batolit
E)	Batolit	Sill	Dayk

2. **Volkan konileri ile ilgili aşağıda verilen açıklamalardan hangisi <u>söylenemez</u>?**

A) Volkanizma sonucu magmadan gelen ve yeryüzünde üst üste biriken malzemelerin özelliğine göre oluşur.

B) Kül konileri, volkandan çıkan kül ve tüflerin baca etrafında birikmesiyle oluşur.

C) Tabakalı volkanlar lav ve tüflerin üst üste katmanlar şeklinde birikmesiyle meydana gelir.

D) Kalkan volkanlar çok akıcı olan lavların volkandan çıktıktan sonra çevreye yayılmasıyla oluşan geniş konilerdir.

E) Kayalık ve Himalaya Dağları volkan konilerinin başlıca örneklerini oluşturmaktadır.

3. Büyük Okyanus levhasının çevresinde bulunan ülkeler şiddetli depremlerin görüldüğü ve aktif volkanların bulunduğu alanlar olması sebebiyle Pasifik Ateş Çemberi olarak anılmaktadır.

Aşağıdakilerden hangisi bu bölgede yer alan ülkelerden biri <u>değildir</u>?

A) Japonya B) Endonezya C) Şili
D) ABD E) İtalya

4. I. Sarkıt ve dikit

II. Krater

III. Seki (Taraça)

IV. Traverten

Yukarıda verilen yer şekillerinden hangilerinin oluşumunda iç kuvvetler doğrudan ya da dolaylı etkili olmuştur?

A) I ve II B) I ve III C) II ve III
D) II ve IV E) III ve IV

5. Okyanus tabanında meydana gelen tektonik depremler beraberinde tsunamiye neden olur.

Buna göre haritada gösterilen bölgede meydana gelen bir tsunaminin aşağıdaki ülkelerden hangisine ulaşması <u>beklenmez</u>?

A) Endonezya B) Madagaskar C) İngiltere
D) Hindistan E) Avustralya

6. **Aşağıdakilerden hangisi yüzey volkanizması sonucunda oluşan yer şekillerden biri <u>değildir</u>?**

A) Maar B) Krater C) Kaldera
D) Volkan konisi E) Sill

7.

BİLGİ KÖŞESİ

Suçlu Deprem mi?

– 2010 yılında Haiti'de meydana gelen 7.0 büyüklüğündeki depremde hayatını kaybedenlerin sayısı yaklaşık 316 bin kişidir.

– 1 Ocak 2024 yılında Japonya'da meydana gelen 7.6 büyüklüğündeki depremde 161 kişi hayatını kaybetmiştir.

Bilgi köşesinde yer alan açıklamalara bakılarak

I. Tektonik depremlerin tamamında can kaybı yaşanır.

II. Depremlerde meydana gelen can ve mal kayıplarında ülkelerin gelişmişlik seviyesi etkilidir.

III. Japonya, Haiti'ye göre depreme daha hazırlıklıdır.

IV. Depremler sadece ada ülkelerinde görülür.

yorumlarından hangileri yapılabilir?

A) I ve II B) I ve III C) II ve III

D) II ve IV E) III ve IV

8. Volkanik arazilerde magmanın yer altındaki tabakaların arasına yerleşip yatay şekilde sokulmasıyla oluşan şekillerdir.

Açıklamada söz edilen volkanik şekil aşağıdakilerden hangisidir?

A) Sill B) Batolit C) Dayk

D) Lakolit E) Maar

9. İç kuvvetler yeryüzünde geniş alanları etkiler. Bu yüzden bir iç kuvvetin oluşumu beraberinde başka doğa olaylarının da meydana gelmesine yol açar.

Buna göre aşağıdakilerden hangisi depreme bağlı yaşanabilecek olaylardan biri <u>değildir</u>?

A) Tsunami B) Kasırga C) Çığ

D) Heyelan E) Toprak kayması

10. Aşağıda bazı iç kuvvetler ve bu kuvvetler sonucu oluşan yer şekilleri eşleştirilmiştir.

	İç Kuvvet	Oluşum
I.	Seizma (Deprem)	Tsunami
II.	Volkanizma	Graben
III.	Orojenez	Antiklinal
IV.	Epirojenez	Transgresyon

Bu eşleştirmelerden hangileri <u>yanlıştır</u>?

A) Yalnız I B) Yalnız II C) II ve III

D) II ve IV E) I, III ve IV

11. Yeryüzünde depremlerin sık görüldüğü yerlerden biri de Akdeniz-Himalaya Deprem Kuşağı'dır.

Bu kuşak üzerinde

I. İtalya,

II. İran,

III. Peru,

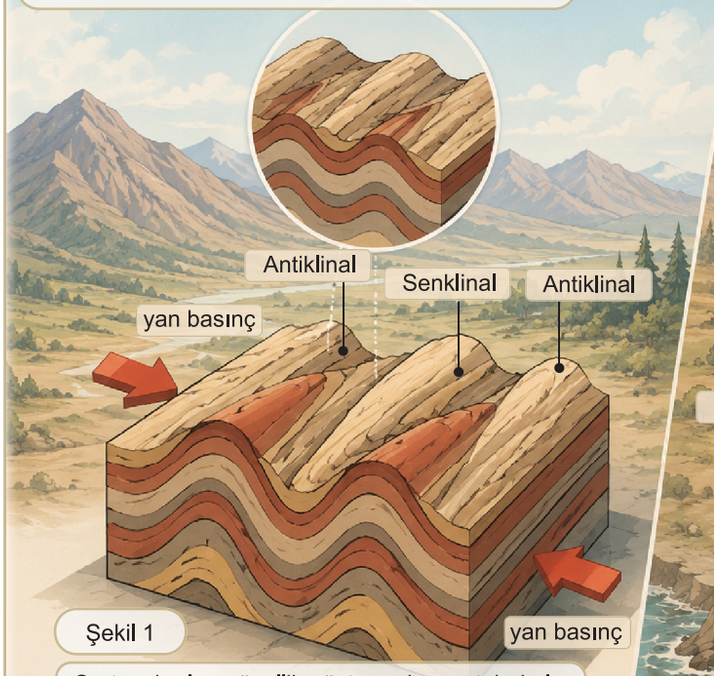
IV. Yeni Zelanda

ülkelerinden hangileri yer alır?

A) I ve II B) I ve III C) II ve III

D) II ve IV E) III ve IV

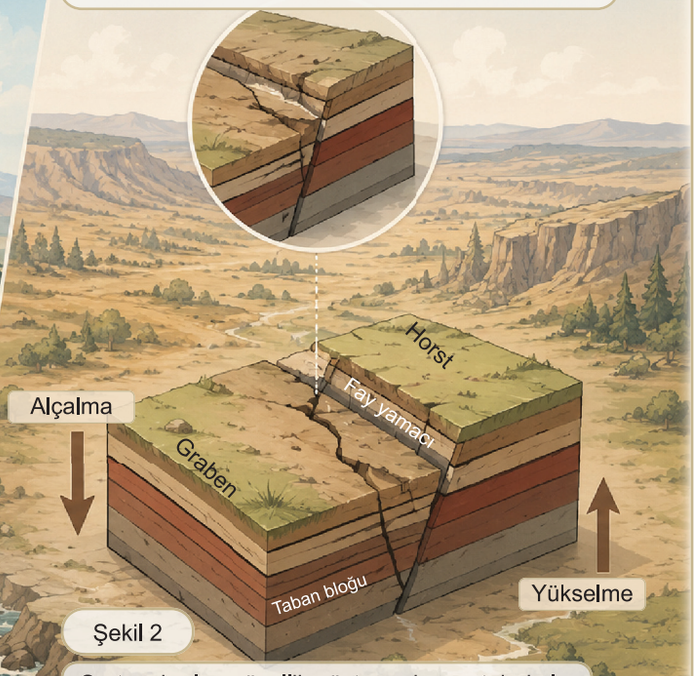
1. KIVRILMA MEKANİZMASI VE KIVRIM DAĞLAR

Şekil 1

Sert ve kırılgan özellik gösteren kayaç tabakalar yan basınçlara maruz kaldığında kıvrılamaz ve kırılır (faylanır). Yükselen blok horst, çöken blok grabenleri oluşturur.

2. KIRILMA MEKANİZMASI VE KIRIKLI DAĞLAR

Şekil 2

Sert ve kırılgan özellik gösteren kayaç tabakalar yan basınçlara maruz kaldığında kıvrılamaz ve kırılır (faylanır). Yükselen blok horst, çöken blok grabenleri oluşturur.

1 - 4. soruları yukarıdaki görsellere ve bilgilere göre cevaplayınız.

1. **Görsellerde yer alan oluşum süreci aşağıdakilerden hangisidir?**

A) Krater

B) Orojenez

C) Volkanizma

D) Karstlaşma

E) Mağara oluşumu

2.

Haritada numaralandırılan alanlardan hangilerinde yer alan dağlar şekil 2'deki gibi oluşuma sahiptir?

A) I B) II C) III D) IV E) V

3. **Görselde yer alan senklinal ve graben alanlarının ortak özelliği aşağıdakilerden hangisidir?**

A) Her iki yapının da sert tabakaların kırılmasıyla oluşması

B) Her iki alanın da sadece okyanus tabanlarında görülmesi

C) Bu alanların her zaman aktif volkanlara ev sahipliği yapması

D) Tabakaların her iki yapıda da yükselerek dağ zirvelerini oluşturması

E) Her iki alanın da çevresine göre alçakta kalan çöküntü alanlarını oluşturması

4. **Aşağıdakilerden hangisi şekil 1'deki gibi oluşuma sahip <u>değildir</u>?**

A) Kayalık B) Fuji Dağı

C) Himalaya Dağları D) And Dağları

E) Ural Dağları

Türkiye'deki diri fayların, volkanik ve jeotermal alanların dağılışını gösteren haritada verilmiştir.

1 - 4. soruları yukarıdaki haritaya göre cevaplayınız.

1. **Aşağıda verilen yerlerden hangisinde volkanik alanlar <u>daha azdır</u>?**

A) Trakya

B) İç Anadolu

C) Doğu Anadolu

D) Güney Marmara

E) Güneydoğu Anadolu

2. **Haritadaki veriler dikkate alındığında; Konya, Karaman ve Mersin çevresinde diri fay hattı ve sıcak su kaynağı sayısının az olması, bu bölge hakkında hangi çıkarımı yapmamızı sağlar?**

A) Yer yapısının çok esnek ve genç olduğu

B) Bölgenin deprem riskinin diğer yerlere göre daha düşük olduğu

C) Bölgenin tamamen deniz seviyesinin altında olduğu

D) Bölgede tarımsal faaliyetlerin yapılamayacağı

E) Bölgenin engebeli ve yüksek dağlarla çevrili olduğu

3. **Haritadaki sıcak su kaynaklarının Batı Anadolu'da çok yoğun olmasının temel nedeni aşağıdakilerden hangisidir?**

A) Bölgenin çok fazla yağış alması

B) Toprak yapısının geçirgen olması

C) Bölgenin kırıklı yer yapısına sahip olması

D) Yüzey sularının yer altına sızmasının kolay olması

E) Deniz kıyısında bulunması ve nem oranının yüksekliği

4K

4. Bir enerji firması, jeotermal enerji santrali kurmak için haritada sıcak su kaynaklarının ve diri fayların en yoğun olduğu bölgeleri seçmek istemektedir.

Buna göre bu firmanın aşağıdaki illerden hangisine yatırım yapması <u>en az</u> verimli olur?

A) Erzurum B) Balıkesir C) Yalova D) Edirne E) Kahramanmaraş

10. SINIF COĞRAFYA YAZILI SINAVI – 3

Adı Soyadı: Sınıfı: Numarası: Puan:

1. **Yerin iç yapısını oluşturan katmanları yazınız.**

2. **Kıtaların Kayması Kuramı'nı kısaca açıklayınız.**

3. **Jeololik zamanları yazarak bu zamanlarda oluşan önemli olaylara birer tane örnek veriniz.**

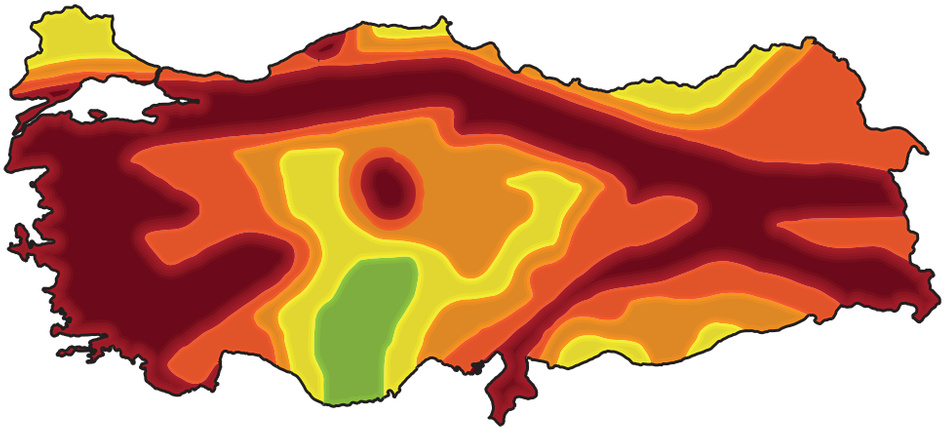
4. **Epirojenez nedir? Kısaca açıklayınız ve örnek veriniz.**

5. **Orojenez nedir? Kısaca açıklayınız ve orojenez oluşumuna örnek veriniz.**

6. **Derinlik volkanizması sonucu oluşan yer şekillerini yazınız.**

7. **Yeryüzündeki başlıca deprem bölgelerini yazınız.**

8.

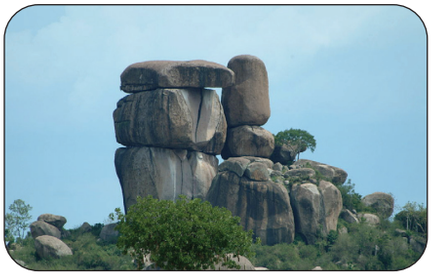

Haritadan faydalanarak Türkiye'deki başlıca deprem kuşaklarını ve deprem riski az olan yerleri yazınız.

9. **Türkiye'nin genç arazi yapısına sahip olmasının sonuçlarını yazınız.**

10. **Türkiye'de yer alan kıvrım, kırıklı ve volkanik dağlara üçer tane örnek veriniz.**

1. Aşağıdaki görselde İskoçya'da bulunan bir tor topoğrafyası örneği gösterilmiştir.

Bu yer şekli için aşağıdakilerden hangisi <u>söylenemez</u>?

A) Volkanik sahalarda görülür.

B) Granitin çevresindeki maddelerin aşınması sonucu oluşmuştur.

C) Oluşumunda magmatik kayaçlar etkilidir.

D) Kayaçların taşınarak üst üste birikmesiyle oluşmuştur.

E) Açığa çıkmasında dış kuvvetlerin etkisi fazladır.

2. **Aşağıdakilerin hangisinde kayaçların oluşum şekli ve süreci doğru verilmiştir?**

	Magmatik	Tortul	Başkalaşım
A)	Birikme	Soğuma	Yüksek sıcaklık ve basınç
B)	Yüksek sıcaklık ve basınç	Birikme	Soğuma
C)	Soğuma	Birikme	Yüksek sıcaklık ve basınç
D)	Soğuma	Yüksek sıcaklık ve basınç	Birikme
E)	Yüksek sıcaklık ve basınç	Soğuma	Birikme

3.

Görsellerde verilen yer şekillerinin oluşmasında etkili olan kayaç türleri aşağıdakilerden hangisidir?

A) İç püskürük

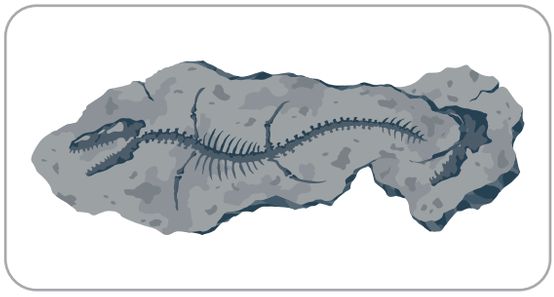
B) Metamorfik

C) Dış püskürük

D) Fiziksel tortul

E) Kimyasal tortul

4.

Paleontoloji (Taşıl bilim)

Fosilleri veri olarak kullanan, dünyada yaşamın tarihini inceleyen bilim dalıdır. Paleontoloji ile ilgili araştırma yapan bilim insanlarına da paleontolog denir. Paleontologlar taşılların şekilleri ve yapıları, evrimsel kalıpları, birbirleriyle ve modern canlı türleriyle taksonomik ilişkileri, coğrafi dağılımı ve çevre ile ilişkisini inceler. İlk paleontoloji araştırmaları Leonardo da Vinci tarafından, Mısır'dan getirilmiş olan kireç taşındaki nummulitleri görmesiyle yapılmaya başlanmıştır. Da Vinci nummulitlerin bir organizma kalıntısı olduğunu anlamış ve süreç bu şekilde başlamıştır.

Buna göre fosil bulmak isteyen bir paleontolog aşağıda verilen kayaçlardan hangisinden faydalanması <u>beklenemez</u>?

A) Kum taşı

B) Jips

C) Granit

D) Linyit

E) Kil taşı

5. Aşağıda bir kayaç türünün oluşumuna ait özellikler verilmiştir.

- Yer kabuğunun iç kısımlarındaki çatlak ve boşluklara sokulan magmanın yavaş yavaş soğumasıyla oluşur.
- Soğuma yavaş gerçekleştiği için bu kayaçların kristalleri iri taneli ve serttir.

Bu kayaç türü aşağıdakilerden hangisidir?

A) Yüzey kayaçları

B) Derinlik kayaçları

C) Fiziksel tortul kayaçlar

D) Organik tortul kayaçlar

E) Metamorfik kayaçlar

6. Yüksek sıcaklık ve basınç altında kalan kayaçların mineral ve yapısal özelliklerinin değişmesi ile ---- oluşur.

Açıklamada boş bırakılan yere aşağıdakilerden hangisi getirilmelidir?

A) yüzey kayaçları

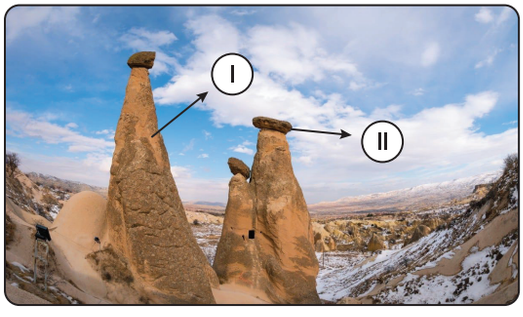
B) derinlik kayaçları

C) fiziksel tortul kayaçlar

D) organik tortul kayaçlar

E) metamorfik kayaçlar

7.

Görselde numaralandırılarak gösterilen kayaçlar aşağıdakilerden hangisinde doğru verilmiştir?

	I	II
A)	Tüf	Bazalt
B)	Jips	Andezit
C)	Kil	Mermer
D)	Granit	Gnays
E)	Linyit	Kuvarsit

8. **Kayaçlar ile ilgili olarak aşağıda verilen bilgilerden hangisi <u>yanlıştır</u>?**

A) Yeryüzünde ilk oluşan kayaçlar magmatiktir.

B) Magmanın soğumasıyla püskürük kayaçlar meydana gelir.

C) Tortul kayaçlar birikme sonucu oluştukları için tabakalı yapıya sahiptir.

D) Kayaçların mineral ve yapılarının değişmesiyle metamorfik kayaçlar oluşur.

E) Oluşum süreci en yavaş olan kayaçlar magmatik kayaçlardır.

9.

BİLGİ KÖŞESİ

Katakekaumene

Kula-Salihli Jeoparkı, Batı Anadolu'da, Manisa ili sınırları içerisinde yer alan volkanik oluşumlu bir jeoparktır. Antik dönemin büyük Coğrafyacısı, Amasya doğumlu Strabon (MÖ 64 – MS 24), ansiklopedik şaheseri olan "Coğrafya" kitabında Kula'yı kömür karası bazalt taşlarından ötürü "Katakekaumene" yani Yanık Ülke olarak adlandırıp detaylı bir biçimde anlatmaktadır. 2000 yıl önce yazmış olduğu "Coğrafya" kitabında şöyle ifade ediyor:
…Bu sahayı geçtikten sonra Katakekaumene diyarına varılır. Bu memlekette, en kaliteli meyve sularından hiçbir eksiği olmayan "Katakekaumenit" içeceklerinin üretildiği asmalardan başka tek bir ağaç bile yoktur. Toprağın yüzeyi bir tür külle kaplı olup dağ taş her yer ateşte yanmışçasına simsiyahtır. Sahada; "Physse" başka bir deyişle "nefes alan delikler" olarak bilinen üç tane çukur vardır. Bunların üzerinde yer alan dik tepeler makul suretle yerin içinden püsküren kızgın kütlelerin birikmesi sonucu oluşmuşlardır…

Bilgi köşesinde söz edilen bölgede;

I. bazalt,

II. tüf,

III. kalker,

IV. linyit

kayaçlarından hangilerinin yaygın olması beklenir?

A) I ve II B) I ve III C) II ve III

D) II ve IV E) III ve IV

10. I. İç püskürük

II. Fiziksel tortul

III. Başkalaşım

IV. Kimyasal tortul

Yukarıda verilen kayaç türlerinden hangilerinde fosil bulunma ihtimali daha fazladır?

A) I ve II B) I ve III C) II ve III

D) II ve IV E) III ve IV

1. **Türkiye'de yeryüzü şekillerinin oluşmasında en etkili olan dış kuvvet aşağıdakilerden hangisidir?**

A) Akarsu B) Rüzgâr C) Buzul D) Dalga E) Yer altı suları

2.

Haritada numaralandırılmış alanların yer şekilleri ile ilgili aşağıdakilerden hangisi <u>söylenemez</u>?

A) I numaralı alanda akarsular boğaz vadi oluşturmuştur.

B) II numaralı alanda akarsular derine aşındırma yaparak dar ve derin vadiler oluşturmuştur.

C) III numaralı alanda yatak eğimi az olduğu için akarsuların aşındırma gücü azalmıştır.

D) IV numaralı alanda sel sularının aşındırması sonucunda kırgıbayırlar oluşmuştur.

E) V numaralı alanda akarsular kanyon vadi oluşturmuştur.

3. **Aşağıda verilen yer şekillerinden hangisinin oluşumunda akarsuların etkisi <u>yoktur</u>?**

A) Ürgüp'teki peribacaları

B) Nevşehir'deki kırgıbayırlar

C) Silifke Deltası

D) Pamukkale Travertenleri

E) Çoruh Vadisi

4. K bölgesinde geniş düzlükler içinde salınarak akan akarsular yer almaktadır.

Buna göre K bölgesindeki akarsular için aşağıdakilerden hangisi <u>kesinlikle</u> söylenebilir?

A) Kertik vadi içinde akar.

B) Aşındırma güçleri fazladır.

C) Yıl boyunca taşıdıkları su miktarı fazladır.

D) Hidroelektrik potansiyeli düşüktür.

E) Akarsular denge profiline ulaşmamıştır.

5. Japonya'dan gelen bir turist kafilesi aşağıdaki yer şekillerini ve yakın çevresindeki tarihi ve kültürel yapıları ziyaret etmiştir.

Buna göre turist kafilesi aşağıdaki illerin hangisine gitmiştir?

A) Antalya B) Çanakkale C) Kastamonu D) Nevşehir E) Kütahya

6. I. Çukurova
II. Bafra Ovası
III. Saklıkent Kanyonu
IV. Ürgüp'teki peribacaları

Yukarıda verilen yer şekillerinden hangileri akarsu aşındırması sonucunda oluşmuştur?

A) I ve II B) I ve III C) II ve III D) II ve IV E) III ve IV

7.

BİLGİ KÖŞESİ

Badlands Ulusal Parkı

Badlands Ulusal Parkı Amerika Birleşik Devletleri'nde Güney Dakota eyaletinin güneybatısında, Rapid City şehri yakınlarında bulunan, 982,4 km² yüz ölçümüne sahip, ABD Ulusal Park Hizmeti tarafından idare edilen bir millî parktır. Bu parktaki yer şekillerinin oluşumunda sel suları etkili olmuştur. Yumuşak olan tortul kayaçların ve kil bakımından zengin toprakların, sel suları tarafından büyük ölçüde aşındığı kurak bir arazi yapısına sahiptir. Buradaki yer şekilleri; dik yamaçlar, bitki örtüsünden yoksunluk, önemli regolit eksikliği ve yüksek drenaj yoğunluğu ile karakterize olmuşlardır. İngilizcede kötü arazi anlamına gelen badlandslara akarsu aşındırması olarak ifade edilen ---- denilmektedir.

Bilgi köşesinde boş bırakılan yere aşağıdakilerden hangisi getirilmelidir?

A) dev kazanı B) peneplen C) delta D) kırgıbayır E) plato

8. Aşağıda akarsuların oluşturduğu yer şekillerinden bazılarına ait açıklamalar verilmiştir.

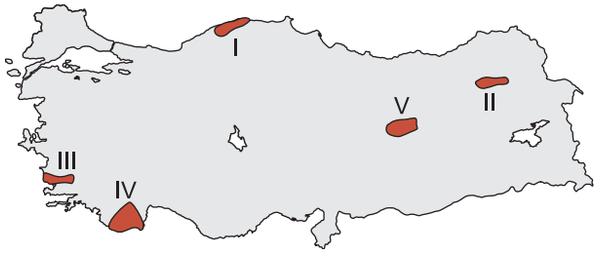
- Akarsuyun taşıdığı alüvyonları deniz kıyısında biriktirmesiyle oluşan yer şeklidir.
- Farklı aşınım yüzeyine sahip arazilerde oluşan basamaklı vadilerdir.
- Akarsuyun daha önce biriktirme yaparak oluşturduğu vadi tabanını yeniden aşındırmasıyla oluşan basamaklardır.
- Akarsuyun gücünün azaldığı dönemlerde akarsu yatağı içerisinde oluşan adacıklardır.

Buna göre aşağıda verilen yer şekillerinden hangisine ait açıklama <u>verilmemiştir</u>?

A) Delta B) Irmak adası C) Seki (Taraça) D) Birikinti konisi E) Kanyon vadi

9. Aşağıda bir akarsuya ait bölüm ve haritada beş alan numaralandırılarak verilmiştir.

Buna göre görseldeki yer şekli haritada numaralandırılmış alanların hangisinde yaygın olarak görülür?

A) I B) II C) III D) IV E) V

10. Eğim ve yükselti farkının fazla olduğu bölgelerde akarsular derine aşındırma yaparak çentik (kertik) vadi oluşturur.

Buna göre sözü edilen vadi tipi,

I. Tunceli,

II. Artvin,

III. Edirne,

IV. Aydın

illerinden hangilerinde daha fazla görülür?

A) I ve II B) I ve III C) II ve III D) II ve IV E) III ve IV

11. Aşağıda Türkiye'de akarsuların oluşturduğu yer şekilleri ile bulundukları iller eşleştirilmiştir.

	Yer şekilleri	Bulunduğu yer
I	Düden şelalesi	Antalya
II	Muradiye Şelalesi	Mersin
III	Peribacası	Nevşehir
IV	Balat Deltası	Aydın
V	Ihlara Vadisi	Aksaray

Buna göre numaralandırılmış eşleştirmelerden hangisi <u>yanlıştır</u>?

A) I B) II C) III D) IV E) V

Yıllardır diyar diyar gezen bir gezgindim. Bir gün yolum, verimli ovalara sahip Anadolu'ya düştü. Sabahın ilk ışıklarıyla birlikte bir akarsuyun kenarında yürümeye başladım. Fakat bu nehir, alıştığım gibi dümdüz akmıyordu. Su, kimi yerde geniş yaylar çiziyor, kimi yerde tekrar yön değiştirerek kıvrıla kıvrıla ilerliyordu. Merak edip yakındaki köyde yaşayan yaşlı bir çobana bu şekildeki akışın adını sordum. Gülümseyerek bastonuyla nehri işaret etti:
"İşte evlat," dedi, "bunlara ____ denir."
Tekrar nehrin kenarına döndüğümde dikkatle baktım. Kıvrımın dış tarafında suyun daha hızlı aktığını ve kıyıyı aşındırdığını gördüm. İç tarafta ise kumlar ve küçük taşlar birikmişti. Akarsu sanki ağır ağır dans ediyor gibiydi. Nehir boyunca ilerledim. Bazı eski kıvrımların zamanla ana yataktan kopup küçük göller oluşturduğunu öğrendim. O an anladım ki bu büklümler, akarsuların zaman içinde doğaya attığı imzalardı.

5 - 8. soruları yukarıdaki metne göre cevaplayınız.

5. Açıklamada boş bırakılan yere aşağıdakilerden hangisi getirilmelidir?

A) delta B) dev kazanı C) plato D) peribacası E) menderes

6.

Metinde söz edilen oluşumlar haritada numaralandırılan alanlardan hangisinde daha fazla görülür?

A) I B) II C) III D) IV E) V

7. Görselde yer alan akarsu ile ilgili aşağıdakilerden hangisi söylenemez?

A) Boyu uzamıştır.

B) Eğimi azalmıştır.

C) Yatak değiştirmiştir.

D) Aşındırma gücü artmıştır.

E) Hidrolik enerji gücü azalmıştır.

8. Akarsuyun görseldeki gibi büklümler oluşturarak akmasının temel nedeni aşağıdakilerden hangisidir?

A) Yatak eğiminin azalması

B) Dağların kıyıya dik uzanması

C) Rejiminin düzenli hâle gelmesi

D) Taşıdığı alüvyon miktarının artması

E) Yıl içinde yağışın en fazla kışın düşmesi

10. SINIF COĞRAFYA YAZILI SINAVI – 4

Adı Soyadı: Sınıfı: Numarası: Puan:

1. Magmatik kayaçların oluşumlarını açıklayınız. Magmatik kayaçları sınıflandırarak örnek veriniz.

2. Metamorfik (başkalaşım) kayaçlarının oluşumunu açıklayarak örnek veriniz.

3. Aşağıda verilen kayaç türlerine ikişer örnek yazınız.

Derinlik kayaçları: .....
Yüzey kayaçları: .....
Fiziksel tortul kayaçlar: .....
Kimyasal tortul kayaçlar: .....
Organik tortul kayaçlar: .....
Başkalaşım kayaçları: .....

4. Aşağıda verilen kavramları kısaca açıklayınız.

Kaynak .....

Debi .....

Rejim .....

Aşağı çığır .....

Havza .....

5. Akarsu aşındırması sonucu oluşan yer şekillerini yazınız.

6. Aşağıda verilen vadi çeşitlerini karşılaştırınız.

I

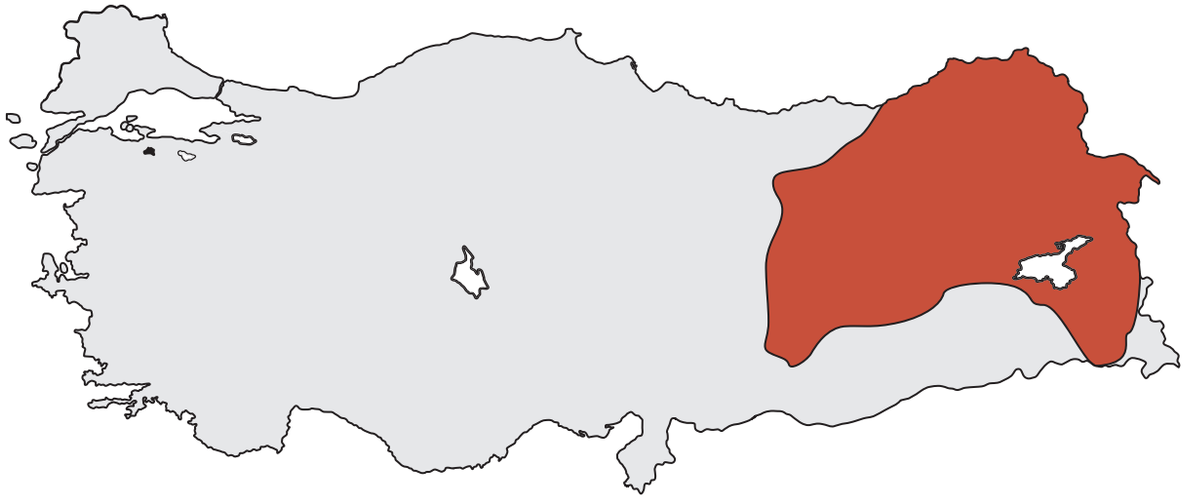

II

7. Peribacalarının oluşumunu açıklayınız.

8. Denge profiline ulaşmış akarsuların özelliklerini yazınız.

9. Aşağıdaki haritada renklendirilerek gösterilen bölgedeki akarsular ve aşındırma şekillerinin genel özelliklerinden beş tanesini yazınız.

1. 2.

3. 4.

5.

1. I. Dalgaların güçlü olduğu yerlerde aşındırma şekilleri görülür.

II. Dağların kıyı çizgisine göre uzanışı kıyılardaki dalga aşındırmasını etkiler.

III. Dalgaların zayıf olduğu kıyılarda lagün, kıyı oku gibi yer şekilleri oluşabilir.

Dalgaların oluşturduğu yer şekilleri ile ilgili yukarıda verilen açıklamalardan hangileri doğrudur?

A) Yalnız I B) I ve II C) I ve III
D) II ve III E) I, II ve III

2. Aşağıda dalgaların oluşturduğu bazı yer şekillerine ait görseller verilmiştir.

I

II

III

Bu yer şekillerinden hangileri dalga biriktirmesi sonucunda oluşmuştur?

A) Yalnız I B) Yalnız II C) Yalnız III
D) I ve III E) II ve III

3. I. Falez

II. Lagün

III. Tombolo

IV. Kıyı kordonu

Yukarıda verilen yer şekillerinden hangileri dalga biriktirmesi sonucunda oluşmuştur?

A) I ve II B) I ve III C) II ve III
D) I, II ve IV E) II, III ve IV

4. Kıyıya yakın adanın dalga biriktirmesi sonucunda ana karaya bağlanarak yarımada haline gelmesiyle tombolo oluşur.

Buna göre;

I. Sinop İnceburun,

II. Biga Yarımadası,

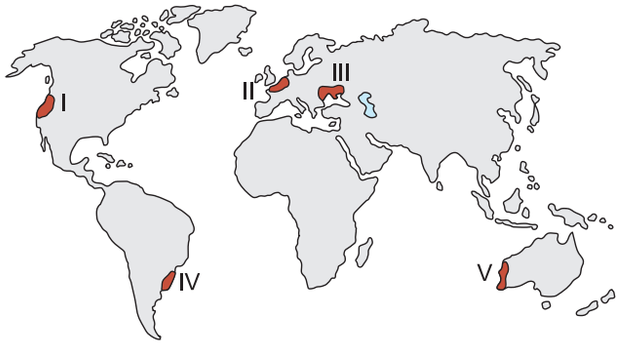
III. Kapıdağ Yarımadası,

IV. Çatalca Yarımadası

yer şekillerinden hangileri tombolo oluşumuna örnek gösterilebilir?

A) I ve II B) I ve III C) II ve III
D) II ve IV E) III ve IV

5. Aşağıdaki haritada beş bölge numaralandırılarak gösterilmiştir.

Bu bölgelerden hangisindeki kıyıların şekillenmesinde gelgitin etkisi daha azdır?

A) I B) II C) III D) IV E) V

6. Büşra Öğretmen coğrafya dersinde dalgaların oluşturduğu yer şekillerini anlatırken şu ifadeleri kullanmıştır.

"Dalgaların gücünün azaldığı yerlerde kıyı kordonlarının koy ya da körfez önlerini kapatmasıyla göller oluşabilir."

Buna göre Büşra Öğretmen aşağıda verilen yer şekillerinin hangisinden söz etmiştir?

A) Falez B) Lagün C) Tombolo
D) Haliç E) Delta

7.

BİLGİ KÖŞESİ

İztuzu ve Karetta Karettalar

İztuzu Plajı, Türkiye'nin güneybatısında Muğla ilinin Ortaca ilçesine bağlı Dalyan yakınlarında bulunan 4,5 km uzunluğunda bir plajdır. Plaj, Dalyan nehrinin tatlı su deltası ile Akdeniz arasında doğal bir bariyer oluşturan dar bir kara parçasıdır. İztuzu Plajı, Akdeniz'deki deniz kaplumbağalarının (Karetta karetta) başlıca üreme alanlarından biridir ve bu nedenle sık sık Kaplumbağa Plajı olarak anılır. Karetta karetta, IUCN Kırmızı Listesi'nde nesli tehlike altındaki hayvanlar arasında yer almaktadır. Bu nedenle plaj 1988 yılından beri koruma statüsüne sahiptir ve Köyceğiz-Dalyan Özel Çevre Koruma Bölgesi'nin bir parçasıdır. Ayrıca "Ben dev deniz kaplumbağalarını yakından görmek istiyorum." diyorsanız, sahilde yer alan kaplumbağa hastanesine gidip dev karetta karettaları ziyaret edebilirsiniz.

Bilgi köşesinde söz edilen bölgenin yer şekli ile ilgili,

I. Kıyıda dalga biriktirmesi görülür.

II. Kıyıda deniz derinliği azdır.

III. Kıyının şekillenmesinde gelgitin etkisi çok fazladır.

yargılarından hangileri doğrudur?

A) Yalnız I B) Yalnız II C) I ve II

D) I ve III E) II ve III

8. Aşağıdaki haritada üç bölge renklendirilerek gösterilmiştir.

Bu bölgelerle ilgili

I. K bölgesinde dalga biriktirmesi sonucu oluşan tombolo bulunur.

II. L bölgesinde çok sayıda lagün bulunur.

III. M bölgesinde dalga aşındırması sonucu oluşan falezler bulunur.

yargılarından hangileri doğrudur?

A) Yalnız I B) Yalnız II C) Yalnız III

D) I ve III E) II ve III

9.

- Kıyı oku
- Kıyı kordonu
- Kıyı setleri

Bu şekillerin ortak özelliği aşağıdakilerden hangisidir?

A) Akarsuların kıyılarda oluşturduğu düzlüklerdir.

B) Gelgit hareketinin etkisiyle oluşan kıyılarda görülür.

C) Dalga aşındırması sonucu oluşan büyük kayalıklardır.

D) Karstik kıyılarda görülen girintili çıkıntılı yer şekilleridir.

E) Derinliğin az olduğu kıyılarda oluşan dalga biriktirme şekilleridir.

10. Aşağıdaki tabloda dalgaların oluşturduğu yer şekilleri gösterilirken hata yapılmıştır.

Dalgaların Oluşturduğu Yer Şekilleri	
Aşındırma Şekilleri	**Biriktirme Şekilleri**
• Falez • Tombolo • Abrazyon düzlüğü	• Kıyı oku • Plaj • Lagün

Buna göre tablodaki hatanın giderilmesi için yer şekillerinden hangisinin yeri değiştirilmelidir?

A) Falez B) Tombolo C) Kıyı oku

D) Plaj E) Lagün

11. Dış kuvvetler araziyi bir yandan aşındırıp parçalarken bir yandan da farklı yer şekillerinin oluşmasına neden olur. Bu şekillerin yanında bazı göllerin oluşmasında da dış kuvvetler etkili olmuştur.

Aşağıda verilen dış kuvvetlerin hangisinde böyle bir durumun söz konusu olduğu <u>söylenemez</u>?

A) Rüzgârlar B) Kütle hareketleri

C) Buzullar D) Akarsular

E) Dalga ve akıntılar

Yaz tatilinde Karadeniz kıyılarını gezmeye çıkan bir öğrenci, yemyeşil ormanların denizle buluştuğu sahil boyunca geziye katılmıştır. Yolculuk sırasında kıyıdaki yüksek kayalıkların alt bölümlerinin oyularak mağara ve kemer gibi şekillerin oluştuğunu fark etmiştir. Bazı yerlerde kayaların denize doğru dik ve sarp yamaçlar hâlinde uzandığını gözlemlemiştir. Tur rehberi, dalgaların yıllar boyunca kayaları aşındırması sonucunda şekillerin oluştuğunu anlatmıştır. Gün batımında dalgaların kayalıklara çarpıp köpürerek geri çekilmesini izleyen öğrenci, doğanın milyonlarca yılda kıyıları nasıl şekillendirdiğini hayranlıkla düşündü.

1 - 4. soruları yukarıdaki metne göre cevaplayınız.

1. **Kıyıda gösterilen ve bazı özellikleri anlatılan yer şekli aşağıdakilerden hangisidir?**

A) Tombolo B) Lagün C) Kıyı oku
D) Şelale E) Falez

2. **Bu yer şeklinin bulunduğu bölgenin özellikleri ile ilgili**

I. Kıta sahanlığı dardır.
II. Kıyıda delta oluşumu kolaydır.
III. Deniz turizmi için elverişli yerlerdir.

yargılarından hangileri doğrudur?

A) Yalnız I B) I ve II C) I ve III
D) II ve III E) I, II ve III

3. **Özellikleri anlatılan yer şekilleri aşağıda verilen kıyı tiplerinden hangisinde daha fazla görülür?**

A) Limanlı B) Enine C) Boyuna
D) Ria E) Haliç

4.

Görselde verilen yer şekilleri haritada numaralandırılan alanlardan hangilerinde daha fazla görülür?

A) I ve II B) I ve III C) II ve III
D) II ve IV E) III ve IV

10. SINIF COĞRAFYA YAZILI SINAVI – 5

Adı Soyadı: Sınıfı: Numarası: Puan:

1. **Yer altı sularının aşındırması ve biriktirmesi sonucunda oluşan yer şekillerini yazınız.**

2. **Türkiye'de karstik şekillerin yaygın olduğu yerleri yazınız.**

3. **Aşağıda verilen yer şekillerine Türkiye'den örnek veriniz.**

Traverten .....

Obruk .....

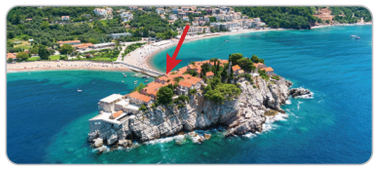
Mağara .....

Polye .....

4. **Aşağıda verilen yer şekillerinin adını yazınız.**

.....

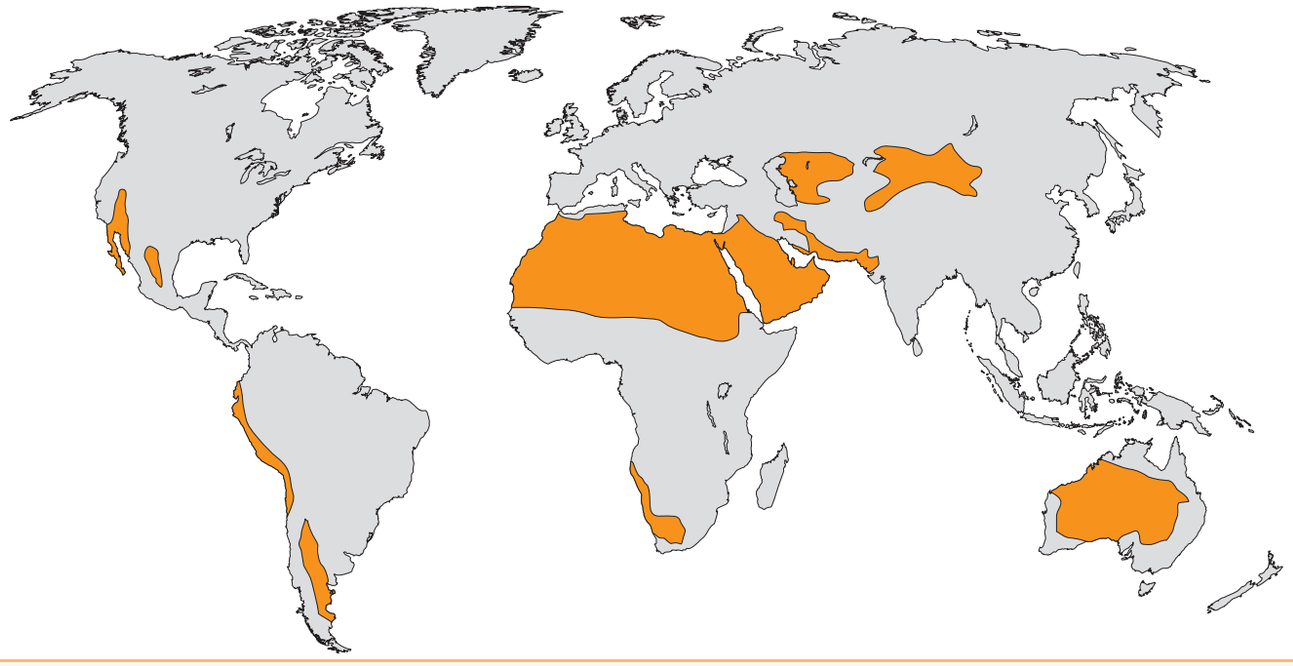

.....

.....

Aşağıdaki haritada bazı bölgeler renklendirilerek gösterilmiştir.

1 - 4. soruları yukarıdaki haritaya göre cevaplayınız.

1. **Bu bölgelerde yer şekillerinin oluşumunda aşağıda verilen kuvvetlerden hangisinin etkisi daha fazladır?**

A) Akarsu B) Heyelan C) Rüzgâr D) Buzul E) Yer altı suyu

2. **Bu bölgelerin ortak özellikleri ile ilgili aşağıdakilerden hangisi <u>söylenemez</u>?**

A) Kurak ya da yarı kurak iklimler görülür.

B) Karstik araziler geniş yer tutar.

C) Fiziksel ufalanma etkilidir.

D) Yağış miktarı azdır.

E) Bitki örtüsü cılızdır.

3. **Bu bölgelerde aşağıda verilen yer şekillerinden hangisinin oluşması <u>beklenmez</u>?**

A) Barkan B) Kumul C) Yardang D) Sirk E) Mantar kaya

4. **Renklendirilen bölgeler arasında aşağıdakilerden hangisi <u>yer almaz</u>?**

A) Orta Asya

B) Büyük Sahra

C) Orta Avustralya

D) Arap Yarımadası

E) İskandinav Yarımadası

1. **Nil Vadisi ve Çukurova gibi alanların tarih boyunca yoğun nüfuslu yerleşmelere ev sahipliği yapmasının temel nedeni aşağıdakilerden hangisidir?**

A) Yer şekillerinin sade olması

B) Maden çeşitliliğinin fazla olması

C) Turizm faaliyetlerinin gelişmiş olması

D) Verimli ovaların ve uygun tarım alanlarının olması

E) Ulaşımın sadece deniz yoluyla sağlanması

2. Yer şekilleri, tarım faaliyetlerini doğrudan etkiler. Düz ve geniş ovalarda tarım yapmak daha kolaydır. Bu alanlarda tarım makineleri rahatlıkla kullanılabilir ve geniş arazilerde üretim yapılabilir. Dağlık ve engebeli bölgelerde ise tarım alanları dar olduğu için üretim daha sınırlıdır.

Buna göre haritada numaralandırılan alanlardan hangilerinde tarım alanları daha geniş yer kaplar?

A) I ve II B) I ve III C) II ve IV D) III ve V E) IV ve V

3. **Dağlık bölgelerde yaşayan toplulukların diğer topluluklarla daha az iletişim kurması aşağıdakilerden hangisi ile daha iyi açıklanır?**

A) Kendi ihtiyaçlarını karşılayabilecek faaliyetler yapmaları

B) Yer şekillerinin diğer topluluklarla ilişkisini azaltması

C) Tarımsal üretimin sanayiye dönüşmesi

D) Ticari faaliyetlerin yetersiz kalması

E) Farklı din ve inanışlar geliştirmeleri

4. İstanbul Boğazı üzerindeki köprüler, Asya ve Avrupa kıtalarını birbirine bağlamak amacıyla yapılmıştır. Boğazın iki yakayı ayırması günlük yaşamı zorlaştırdığı için köprüler büyük önem taşır. Bu köprüler sayesinde insanlar ve araçlar kısa sürede kıtalar arasında geçiş yapabilmektedir.

Bu durum yer şekillerinin hangi ekonomik faaliyeti etkilediğine örnek gösterilebilir?

A) Ulaşım B) Sanayi C) Turizm D) Tarım E) Madencilik

5. Yükselti, büyükbaş hayvancılık faaliyetlerini önemli ölçüde etkiler. Yükseltinin fazla olduğu yerlerde sıcaklık daha düşük olduğu için geniş çayır ve mera alanları oluşur. Bu doğal otlaklar, sığır gibi büyükbaş hayvanların beslenmesi için uygun ortam sağlar.

Bu duruma haritada numaralandırılan alanlardan hangisi örnek gösterilebilir?

A) I B) II C) III D) IV E) V

6. **Dağlık ve engebeli arazilerde kara yolu yapım maliyetlerinin yüksek olması, ulaşım ağlarının planlanmasında aşağıdakilerden hangisini zorunlu bir mühendislik çözümü hâline getirmiştir?**

A) Geniş ve verimli ovaların yol olarak kullanılması

B) Tarımsal sulama kanallarının yola dönüştürülmesi

C) Yerleşim alanlarının birbirine yakın olması

D) Tünel ve viyadüklerin inşa edilmesi

E) Akarsu taşımacılığının gelişmesi

7 - 8. soruları aşağıdaki görsel ve bilgilere göre cevaplayınız.

BİLGİ KÖŞESİ

Mağara Evleri

Kapadokya bölgesinde bulunan mağara evleri ve kaya oyma depolar, hem turistlerin hem de araştırmacıların ilgisini çekmeye devam ediyor. Yüzyıllar önce kayaların oyulmasıyla oluşturulan bu yapılar, bölgenin doğal ve kültürel mirasının önemli parçaları arasında yer alıyor. Uzmanlar, volkanik faaliyetler sonucu oluşan yumuşak tabakaların insanlar tarafından kolayca oyulabildiğini bu yapıların, bölgenin doğal kültürel mirasının önemli parçaları arasında yer aldığını belirtiyor. Özellikle yer altına inşa edilen depoların geçmişte yiyecek saklamak amacıyla kullanıldığı ifade ediliyor. Turizm yetkilileri, son yıllarda bölgeyi ziyaret eden turistlerin kaya oyma yaşam alanlarına yoğun ilgi gösterdiğini açıkladı. Bölgedeki bazı mağara evlerinin restore edilerek otel ve müze olarak hizmet vermesi de ziyaretçi sayısını artırıyor. Araştırmacılar ise bu yapıların yalnızca turistik değil, aynı zamanda tarihî ve coğrafi açıdan da önemli olduğunu vurguluyor. Uzmanlar Kapadokya'daki mağara yapılarını, insanların doğal çevreye uyum sağlayarak oluşturduğu en dikkat çekici yaşam alanlarından biri olarak kabul ediyor.

7. **Metinde söz edilen bölgedeki yerleşmelerin ortaya çıkmasında aşağıdakilerden hangisinin etkisi daha fazladır?**

A) Bölgenin çok fazla yağış alması

B) Kayaların çok sert ve dayanıklı olması

C) Karstik arazi yapısının geniş yer kaplaması

D) Bölgenin sadece turizm için ayrılmış olması

E) Arazinin tüflerden oluşması ve kolay aşınması

8. **Metinde sözü edilen yerleşme türleri aşağıdaki illerden hangisinde yer almaktadır?**

A) Artvin B) Bursa C) Nevşehir D) Adıyaman E) Eskişehir

9.

Görselde verilen yer şeklinin Denizli iline sağladığı en büyük katkı aşağıdakilerden hangisidir?

A) Sulama ile tarımsal verimi artırması

B) Turizmle ekonomik gelir sağlaması

C) Ulaşım maliyetlerini düşürmesi

D) Maden çeşitliliğini artırması

E) Sanayi üretimini artırması

10. **Aşağıda verilen faaliyetlerden hangisi yer şekillerinin dış görünüşünü daha fazla değiştirir?**

A) Akarsu üzerine büyük bir baraj inşa edilmesi

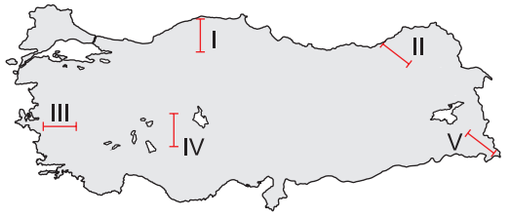
B) Kıyı bölgelerinde balıkçılık yapılması

C) Peribacalarının dışarıdan izlenmesi

D) Geleneksel yaylacılık yapılması

E) Ovalarda ekim-dikim yapılması

11.

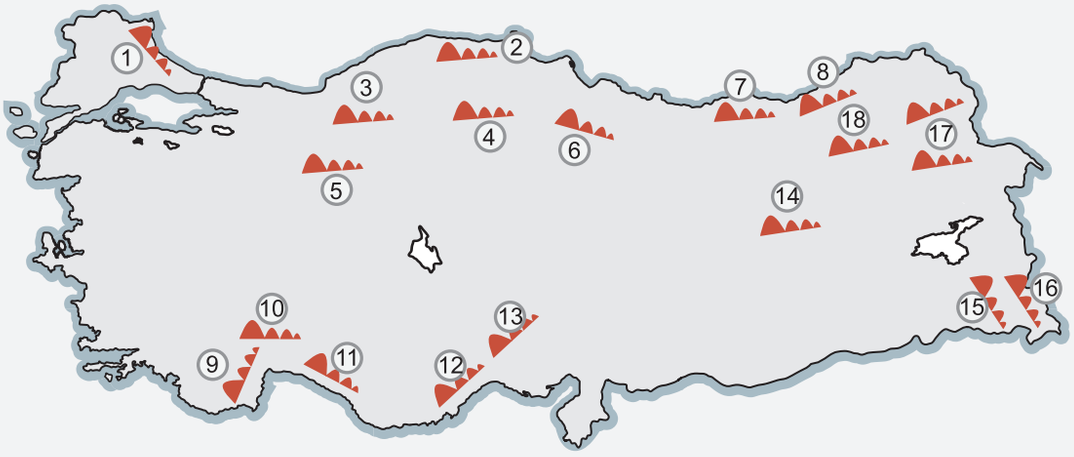
Haritada numaralandırılan kesitler doğrultusunda aynı özelliklere sahip demir yolu yapılması planlanmaktadır.

Buna göre hangi kesitlerde 1 km'lik demir yolu maliyetleri daha düşük olur?

A) I ve II B) I ve III C) II ve V D) III ve IV E) IV ve V

Etkinlik-1

Aşağıdaki haritada numaralandırılmış kıvrım dağlarının adlarını yazınız.

1	7	13
2	8	14
3	9	15
4	10	16
5	11	17
6	12	18

Etkinlik-2

Aşağıdaki haritada numaralandırılmış kırıklı dağların adlarını yazınız.

1	4	7
2	5	
3	6	

Etkinlik-3

Aşağıdaki haritada numaralandırılmış platoların adlarını yazınız.

1 _____
2 _____
3 _____
4 _____
5 _____

6 _____
7 _____
8 _____
9 _____
10 _____

11 _____
12 _____
13 _____
14 _____

Etkinlik-4

Aşağıdaki haritada gösterilen delta ovalarının adlarını yazınız.

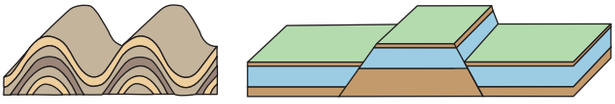

1. Ovalar denize olan konumlarına göre iç ova ve kıyı ovası şeklinde gruplandırılabilir.

Buna göre aşağıdakilerden hangisi iç ovalar arasında yer alır?

A) Silifke B) Sakarya C) Amik
D) Konya E) Gediz

2. Aşağıda, Türkiye'de görülen iki farklı dağ oluşumunun kesiti verilmiştir.

I II

Bu dağlara aşağıdakilerden hangisi örnek gösterilemez?

	I	II
A)	Kaçkar	Kaz
B)	Bolkar	Madra
C)	Erciyes	Melendiz
D)	Ilgaz	Yunt
E)	Köroğlu	Aydın

3. **Aşağıdaki dağlardan hangisi magmanın yeryüzüne çıkarak katılaşmasıyla oluşmuştur?**

A) Ağrı B) Hakkâri C) Sultan
D) Canik E) Bolkar

4. Aşağıda Türkiye'de bulunan bazı akarsular ve oluşturdukları deltalar eşleştirilmiştir.

	Akarsu	Oluşturdukları Delta
I.	Kızılırmak	Çarşamba
II.	Seyhan	Çukurova
III.	Gediz	Menemen
IV.	Göksu	Silifke
V.	Büyük Menderes	Balat

Buna göre tabloda numaralandırılmış eşleştirmelerden hangisi yanlıştır?

A) I B) II C) III D) IV E) V

5. I. Tektonik hareketler
II. Karstik süreçler
III. Akarsu biriktirmesi
IV. Buzul biriktirmesi
V. Rüzgâr biriktirmesi

Türkiye'deki ovaların oluşumunda yukarıda verilen faktörlerden hangilerinin belirgin bir etkisinden söz edilemez?

A) I ve II B) I ve III C) II ve IV
D) III ve V E) IV ve V

6.

Haritada numaralandırılmış ovalardan hangileri yer kabuğunun kırılıp çökmesi sonucu ile oluşmuştur?

A) I ve II B) I ve III C) II ve III
D) II ve IV E) III ve IV

7.

ETKİNLİK

Aşağıdaki haritada verilen dağların isimlerini boş bırakılan yerlere yazınız.

Buna göre etkinlikte boş bırakılan yerlere aşağıdakilerden hangisi <u>yazılamaz</u>?

A) Süphan B) Küre C) Yıldız D) Kaz E) Amanos

8. Aşağıdaki haritada Türkiye'de bulunan platolardan üç tanesi numaralandırılarak gösterilmiştir.

Bu platolar aşağıdakilerden hangisinde doğru verilmiştir?

	I	II	III
A)	Ardahan	Haymana	Taşeli
B)	Taşeli	Ardahan	Haymana
C)	Haymana	Ardahan	Taşeli
D)	Ardahan	Taşeli	Haymana
E)	Haymana	Taşeli	Ardahan

9. Aşağıdaki haritada bazı yerler kırmızıya boyanarak gösterilmiştir.

Buna göre boyalı alanda aşağıdakilerden hangisi <u>yoktur</u>?

A) Ergene Ovası

B) Gediz Grabeni

C) Nemrut Krater Gölü

D) Teke Platosu

E) Muğla Polye Ovası

10. Sıcaklığın yüksek olduğu yerlerde genellikle tarım ürünleri daha erken olgunlaşır.

Buna göre aynı anda ekilen tarım ürünlerinin aşağıda verilen ovalardan hangisinde daha erken olgunlaşması beklenir?

A) Bursa B) Silifke C) Pasinler D) Yüksekova E) Erbaa

11. Aşağıdaki hartada bazı dağlar ve bu dağların oluşumları eşleştirilmiştir.

Dağlar	Kıvrım	Kırıklı	Volkanik
Ağrı			✘
Kaz		✘	
Bolkar	✘		
Canik			✘
Amanos		✘	

Buna göre hangi dağın eşleştirmesinde <u>hata</u> yapılmıştır?

A) Ağrı B) Kaz C) Bolkar D) Canik E) Amanos

İlk yerleşmeler, insanların avcılık ve toplayıcılıkla geçindiği dönemlerde su kaynaklarına yakın, iklimi elverişli ve doğal korunaklı alanlarda kurulmuştur. Bu yerleşmeler genellikle akarsu kenarlarında, verimli toprakların bulunduğu ovalarda ve mağara gibi doğal barınakların olduğu bölgelerde ortaya çıkmıştır. İnsanlar tarımla uğraşmaya başlayınca yerleşik hayata geçmiş ve yerleşmeler kalıcı hâle gelmiştir. İlk yerleşmelerin seçiminde suya erişim, iklim koşulları ve doğal çevrenin sunduğu imkânlar belirleyici olmuştur.

1 - 4. soruları yukarıdaki bilgilere göre cevaplayınız.

1. **Görseldeki bilgilere göre ilk yerleşmelerin kurulmasında**

I. klimatik özellikler,

II. hidrografik unsurlar,

III. jeortermal kaynaklar

faktörlerinden hangileri etkili olmuştur?

A) Yalnız I B) I ve II C) I ve III

D) II ve III E) I, II ve III

2. **Görsel ve metinde verilen bilgilere göre**

I. Amazon,

II. Yenisey,

III. Ganj,

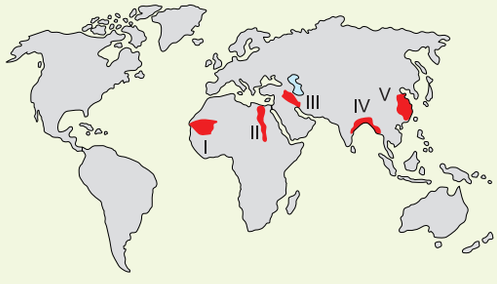
IV. Nil

akarsularından hangilerinin yakın çevresi ilk yerleşmeler için daha elverişlidir?

A) I ve II B) I ve III C) II ve III

D) II ve IV E) III ve IV

3.

Buna göre haritada numaralandırılan alanlardan hangisinde ilk yerleşmeler <u>bulunmaz</u>?

A) I B) II C) III D) IV E) V

4. **Görseldeki bilgilere göre ilk yerleşmelerin kurulduğu yerlerle ilgili aşağıdakilerden hangisi <u>söylenemez</u>?**

A) Gıda sorunu azdır.

B) Kış ayları ılık geçer

C) Suya erişim kolaydır.

D) Sanayi üretimi yoğundur.

E) Doğal barınaklar yer alır.

Mahalle: Köy yerleşmesinin sınırları içinde birden çok sürekli yerleşme varsa bunların hepsine mahalle adı verilir. Mahalleler idarî olarak köylere bağlıdır.
Mezra: İdarî olarak bir köyün sınırları içinde ancak köyden uzakta birkaç ev ve tarım alanından oluşan köy altı yerleşmeleridir.
Yayla: Türkiye'deki geçici köy altı yerleşmelerinden biri olan yayla; hayvancılık, tarım, turizm ve ticari faaliyetler için kullanılmaktadır.
Oba: Konargöçer aileler tarafından yaz mevsiminde oluşturulan ve asıl ekonomik faaliyetinin hayvancılık olduğu geçici köy altı yerleşimleridir.
Kom: Hayvancılık faaliyeti için köyden uzakta ev ve eklentilerinden oluşan geçici köy altı yerleşimleridir.

1 - 4. soruları yukarıdaki bilgilere göre cevaplayınız.

1. **Görselde verilen yerleşmelerin ortaya çıkmasında**

I. tarım ve mera alanlarının yerleşim alanlarına uzak olması,

II. aileler arasında yaşanan anlaşmazlıklar,

III. yer şekillerinin dağlık ve engebeli olması

faktörlerinden hangileri etkildir?

A) Yalnız I B) I ve II C) I ve III
D) II ve III E) I, II ve III

2. I. Mahalle

II. Mezra

III. Yayla

IV. Oba

V. Kom

Bu yerleşmelerden hangileri yıl boyunca kullanılır?

A) I ve II B) I ve III C) II ve IV
D) III ve V E) IV ve V

3.

Haritada numaralandırılan alanlardan hangilerinde yayla yerleşmeleri daha fazladır?

A) I ve II B) I ve III C) II ve IV
D) III ve V E) IV ve V

4. **Görselde verilenlerden hangisi Türkiye'de en yaygın olan köyden küçük kır yerleşmesidir?**

A) Mahalle B) Mezra C) Yayla
D) Oba E) Kom

10. SINIF COĞRAFYA YAZILI SINAVI – 7

Adı Soyadı: Sınıfı: Numarası: Puan:

1. **Yerleşmelerin kurulmasını ve gelişmesini etkileyen beş doğal ve beş beşeri faktörü yazınız.**

2. **Haritada numaralandırılmış ilk yerleşmeleri ve bu yerleşmelerin hangi akarsu kenarında kurulduğunu yazınız.**

I. .....
II. .....
III. .....
IV. .....

3. **İlk yerleşmelerin ortaya çıktığı bölgelerin özelliklerini yazınız.**

4. **Kır ve şehir yerleşmeleri arasındaki beş farkı yazınız.**

5. **Köyden küçük kır yerleşmelerinin ortaya çıkmasının nedenlerini yazınız.**

6. **Toplu ve dağınık kır yerleşmelerini açıklayınız.**

7. **Aşağıda verilen ekonomik fonksiyonlara bağlı olarak gelişen şehirlere iki tane dünyadan iki tane de Türkiye'den örnek yazınız.**

Liman şehirleri: .....
Turizm şehirleri: .....
Maden şehirleri: .....
Ticaret Şehirleri: .....
Sanayi şehirleri: .....

Bu ünitede neler öğreneceğiz?

- Ekonomik faaliyetlerin, üretim süreçlerine göre birincil, ikincil, üçüncül, dördüncül ve beşincil faaliyetler olarak sınıflandırılmasını
- Tarihsel süreç içerisinde ekonomik faaliyetlerde yaşanan değişimleri
- Ülkelerin gelişmişlik seviyeleri ile ekonomik faaliyetler arasındaki ilişkiyi
- Ekonomik faaliyetlerin Türkiye ekonomisindeki yerini ve önemini
- Geçmişten günümüze Türkiye'deki ekonomik faaliyetlerin değişimini

Ünite Konu Başlıkları

- Ekonomik faaliyetlerin sınıflandırılması
- Ekonomik sektörler ile ülkelerin gelişmişlik seviyeleri arasındaki ilişki
- Ekonomik sektörlerin Türkiye ekonomisindeki yeri ve önemi

Köprü Kurma

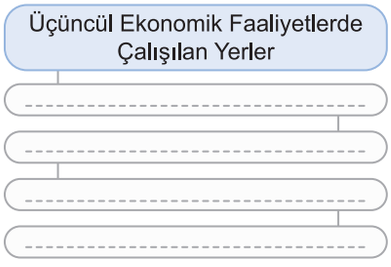
- Sebze, meyve, et, süt, yumurta, bal gibi gıda maddelerinin nasıl ve nerede üretildiği öğrenilir.
- Sanayi ve teknolojik araçların nasıl ve hangi ülkelerde üretildiği hakkında fikir sahibi olunur.
- Tarım ve sanayi sektörleri dışındaki ekonomik faaliyetlerin önemi öğrenilir.
- Turizm, ticaret, ulaşım gibi sektörlerle ilgili bilgi sahibi olunur.
- Ülkelerin kalkınmışlık durumu ve ekonomik faaliyetler arasında ilişki kurularak hangi alanlarda yatırım yapılacağı hakkında fikir üretilir.
- Türkiye'de nerelere nasıl yatırım yapılacağı öğrenilir.
- Tarihsel süreç içerisinde ekonomik faaliyetlerin gelişimi öğrenilir ve gelecekte hangi sektörlerin önemli olacağı tahmin edilir.

1. Teknolojinin gelişmesine bağlı olarak günümüzde bilgiyi toplama, işleme, değiştirme ve yayma çalışmaları ..... ekonomik faaliyet olarak adlandırılır.

Açıklamada boş bırakılan yere aşağıdakilerden hangisinin getirilmesi uygun olur?

A) birincil B) ikincil C) üçüncül
D) dördüncül E) beşincil

2.

Kavram haritasında boş bırakılan yerlere aşağıdakilerden hangisi <u>getirilemez</u>? 4K

A) Hastane B) Fabrika C) Okul
D) Otel E) Market

3. I. Doğrudan doğal ortama bağlı olarak sürdürülen, ham madde elde edilmesini sağlayan faaliyetlerdir.

II. Yerleşik hayata geçilmesi ile birlikte bazı bitkilerin insanlar tarafından üretilmesi ve hayvanların evcilleştirilmesi ile başlamıştır.

III. Tarım, madencilik, arıcılık gibi faaliyetler yapılır.

Birincil ekonomik faaliyetlerle ilgili yukarıda verilen yargılardan hangileri doğrudur?

A) Yalnız I B) I ve II C) I ve III
D) II ve III E) I, II ve III

4. Aşağıda üç kişinin yaptığı ekonomik faaliyetler ile ilgili açıklamalar verilmiştir.

Soner: Kendine ait çiftlikte et, süt ve deri için büyükbaş hayvancılık yapmaktadır.

Yeter: Atölyede derilerden ayakkabı ve kemer yapmaktadır.

İlker: Ankara'daki büyük bir mağazada ayakkabı ve kemerleri satmaktadır.

Bu kişilerin çalıştığı ekonomik sektörler aşağıdakilerin hangisinde doğru gösterilmiştir?

	Soner	Yeter	İlker
A)	Birincil	İkincil	Üçüncül
B)	Birincil	Üçüncül	İkincil
C)	Üçüncül	İkincil	Birincil
D)	Üçüncül	Birincil	İkincil
E)	İkincil	Birincil	Üçüncül

5.

Görsellerde verilen etkinlikler hangi ekonomik faaliyetler içerisinde yer alır?

A) Birincil ekonomik faaliyetler
B) İkincil ekonomik faaliyetler
C) Üçüncül ekonomik faaliyetler
D) Dördüncül ekonomik faaliyetler
E) Beşincil ekonomik faaliyetler

6.

BİLGİ KÖŞESİ

Bal Bozulur Mu?

2003 yılında Gürcistan'da bilim insanları tarafından yapılan arkeolojik kazılarda 5.500 yıl öncesine ait, günümüze kadar korunmuş bal bulundu. Peki bu bal neden bozulmadı?

Bal; şeker, su, enzimler ve asitlerden oluşur. Çoğu bakteri hayatta kalmak ve çoğalmak için neme ihtiyaç duyduğundan, baldaki düşük su içeriği bakteri üremesini engeller. Balın asitlik düzeyi ve enzim içeriği de antimikrobiyal özelliklerine katkıda bulunur. Örneğin, glikoz oksidaz balda bulunan ve antibakteriyel özelliklere sahip hidrojen peroksit üreten bir enzimdir. Ayrıca balın pH'ı 3,2 ile 4,5 arasında olan yüksek asit seviyesi, birçok mikroorganizmaların gelişimi için engelleyici bir ortam oluşturur.

Ballarda istenmeyen husus ise kristalleşme durumudur. Balın şekerlenmesi onun bozulduğu veya yapay bir bal olduğunu ifade etmemektedir. Aksine kristalleşen bal onun doğal olduğunun bir göstergesidir.

Bilgi köşesinde söz edilen gıda maddesi aşağıda verilen ekonomik faaliyetlerden hangisinde üretilmektedir?

A) Birincil ekonomik faaliyetler

B) İkincil ekonomik faaliyetler

C) Üçüncül ekonomik faaliyetler

D) Dördüncül ekonomik faaliyetler

E) Beşincil ekonomik faaliyetler

7. Coğrafi Bilgi Sistemleri (CBS); doğal ortam, insan ve zaman ilişkisine ait veri toplama, depolama ve analiz çalışmalarıyla elde edilen mekânsal bilgilerin harita, tablo veya grafiklerle görüntülenmesine imkân sağlayan bilgisayar tabanlı bilgi yönetimidir.

Buna göre açıklamada söz edilen sistemler aşağıdaki ekonomik faaliyetlerden hangisi içinde yer alır?

A) Birincil ekonomik faaliyetler

B) İkincil ekonomik faaliyetler

C) Üçüncül ekonomik faaliyetler

D) Dördüncül ekonomik faaliyetler

E) Beşincil ekonomik faaliyetler

8. **Aşağıda verilen ülkelerden hangisinde sanayi ve hizmet sektörlerinde çalışanların oranı daha fazladır?**

A) Sudan B) Güney Kore C) Şili

D) Endonezya E) Çad

9. Aşağıda dört kişinin yaptığı ekonomik faaliyetlere ait bilgiler verilmiştir.

Buna göre hangi kişiler üçüncül ekonomik faaliyetlerde çalışmaktadır?

A) Eda ve Taner

B) Eda ve Selin

C) Taner ve Selin

D) Taner ve Banu

E) Selin ve Banu

10. **Aşağıda verilenlerden hangisi farklı bir ekonomik faaliyet içerisinde yer alır?**

A) Her türlü ürün ve hizmetin alım satımı anlamına gelen ticaret, ürünlerin üreticiden tüketiciye ulaşması ve pazarlanması süreci

B) İnsanların ve ticarete konu olan ürünlerin bir yerden bir yere taşınması süreci

C) İnsanların dinlenme, eğlenme, gezme, yeni yerler görme, spor yapma, seminer ve toplantılara katılma gibi birçok sebeple yaşadıkları yerden bir başka yere bir süreliğine gitme ve orada kalması

D) Her türlü haber ve bilginin radyo, televizyon, telefon, genel ağ üzerinden aktarılması

E) Büyük şirket yöneticilerinin ve ülke yönetiminde etkili kişilerin karar verme ve kontrol etme süreci

1 - 4. soruları yukarıdaki numaralanmış görsellere göre cevaplayınız.

1. **Hangi görselde verilen faaliyet beşincil ekonomik sektör içinde yer alır?**

A) I B) II C) IV D) V E) VI

2. **Hangi görsellerde verilen faaliyetler üçüncül ekonomik sektör içinde yer alır?**

A) I ve II B) II ve III C) III ve V
D) IV ve VI E) V ve VI

3. **Yukarıda verilen görsellerle ilgili**

I. Görsel II ve III'te üretimden çok insana hizmet ön plandadır.

II. Görsel I'de ham madde üretimi yapılmaktadır.

III. Görsel VI'daki sektörde çalışan insan sayısı diğer sektörlere göre daha azdır.

ifadelerinden hangileri doğrudur?

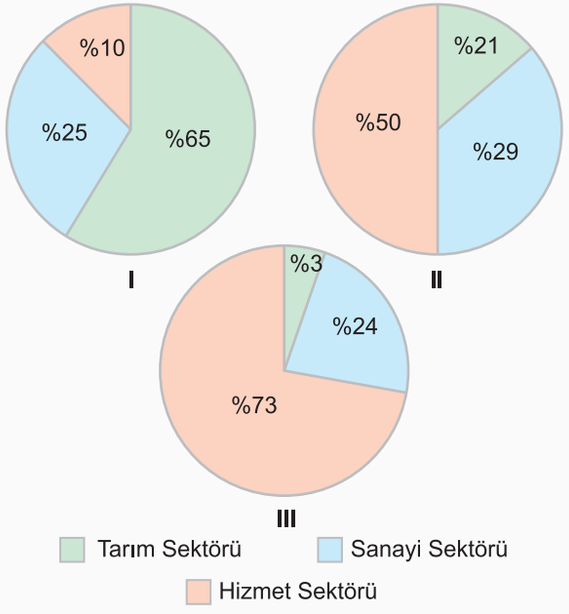
A) Yalnız I B) I ve II C) I ve III
D) II ve III E) I, II ve III

4. **Görselde verilen ekonomik sektörlerden hangisinin gelişmesinde dijitalleşme etkili olmuştur?**

A) I B) II C) III D) IV E) V

5 – 6. Soruları aşağıdaki grafiklere göre cevaplayınız.

Aşağıda üç farklı ülkeye ait çalışan nüfusun sektörler göre oransal dağılımı gösterilmiştir.

5. Görselde verilen ülkeler ile ilgili olarak aşağıdakilerden hangisi söylenebilir?

A) I numaralı ülkede çalışan nüfusun yarıdan fazlası tarım sektöründe istihdam edilmektedir.

B) II. ülke III. Ülkeye göre daha fazla gelişmiştir.

C) II. ülkede sanayi ürünü ihracatı diğer ülkelere göre daha fazladır.

D) Tarım sektörünün en fazla geliştiği ülke I numaralı ülkedir.

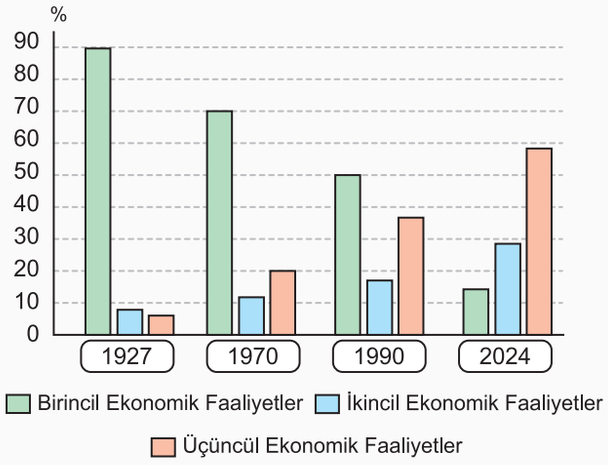
E) Hizmet sektöründe çalışan insan sayısının en fazla olduğu ülke III numaralı ülkedir

6. Görsellerdeki grafiklerin ait olduğu ülkeler ağıdakilerden hangisinde doğru verilmiştir?

	I	II	III
A)	İsviçre	Somali	Bulgaristan
B)	Somali	Bulgaristan	İsviçre
C)	Bulgaristan	İsviçre	Somali
D)	İsviçre	Bulgaristan	Somali
E)	Somali	İsviçre	Bulgaristan

7 – 8. Soruları aşağıdaki grafiğe göre cevaplayınız.

Aşağıdaki grafiklerde Türkiye'de çalışan nüfusun bazı yıllara göre oransal dağılımı verilmiştir.

7. 1927 yılındaki ekonomik faaliyetlerin genel özellikleri ile ilgili aşağıdaki yorumlardan hangisi yapılamaz?

A) Tarımda makine kullanımı azdır.

B) Tarım ve hayvancılık ön plandadır.

C) Nüfusun büyük bölümü şehirlerde yaşar.

D) Sanayi faaliyetleri yeterince gelişmemiştir.

E) Ekonomi daha çok doğal kaynaklara dayalıdır.

8. Türkiye'de ekonomik faaliyetlerde çalışan nüfusun yıllara göre değişimini incelendiğinde tarım sektöründe çalışanların oranının zamanla azalırken, sanayi ve hizmet sektörlerinde çalışanların oranının artmasının temel nedeni aşağıdakilerden hangisi olabilir?

A) Nüfusun tamamen kırsal alanlarda yaşaması

B) Sanayileşme ve şehirleşmenin artması

C) Tarım alanlarının sürekli genişlemesi

D) Ulaşım imkanlarının gelişmemesi

E) İklim koşullarının değişmemesi

10. SINIF COĞRAFYA YAZILI SINAVI – 8

Adı Soyadı: Sınıfı: Numarası: Puan:

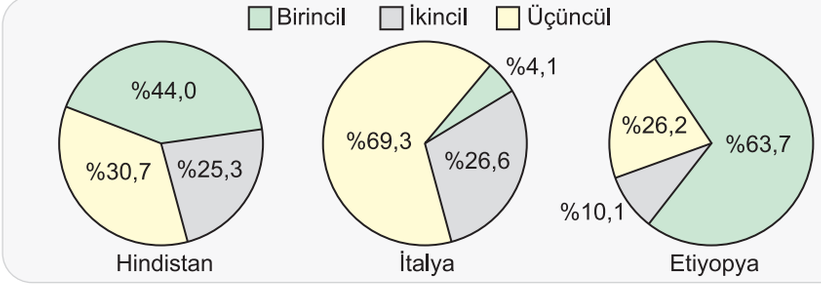
1. Ekonomik faaliyetleri sınıflandırarak her faaliyete ikişer tane meslek örneği yazınız.

2. Birincil ekonomik faaliyetleri açıklayınız. Hangi meslekler bu grupta yer alır yazınız.

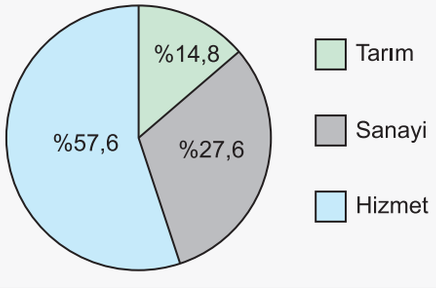
3. Sanayi ve hizmet sektörünün gelişmiş olduğu ülkelerin özelliklerinden beş tanesini yazınız.

4. Dördüncül ve beşincil ekonomik faaliyetleri açıklayınız.

5. Aşağıda verilen ülkelerin ekonomik gelişmişlik düzeyi ve ekonomik faaliyetlerini yorumlayınız.

6. Aşağıdaki grafikten de faydalanarak Türkiye'deki ekonomik faaliyetleri açıklayınız.

Bu ünitede neler öğreneceğiz?

- Afetin tanımı ve afetlerin sınıflandırılmasını
- Afetlere neden olan doğal ve beşeri faktörleri
- Deprem, sel, taşkın, erozyon, heyelan, yangın gibi afetlere karşı önceden alınması gereken tedbirleri
- Deprem, sel, taşkın, erozyon, heyelan, yangın gibi afetlerin yaşandığı anda yapılması gerekenleri
- Deprem, sel, taşkın, erozyon, heyelan, yangın gibi afetlerden sonra yapılması gerekenleri
- Türkiye ve Dünya'da yaşanmış olan afetler ve bu afetlerle ilgili mücadele örneklerini
- Afetlere karşı oluşturulması gereken dirençli alanları

Ünite Konu Başlıkları

- Afetlerle mücadele örnekleri
- Afete dirençli yaşam alanları
- Afetlerle mücadele

Köprü Kurma

- Afetlerin oluşum nedenleri öğrenilir.
- Türkiye'nin bir deprem ülkesi olduğu öğrenilir. Deprem öncesi ve sonrası yapılması gerekenler öğrenilir.
- Erozyonun nedenleri ve sonuçlarının analizi yapılır.
- Orman yangını riski yüksek alanların tespiti yapılır ve bu afete karşı alınacak tedbirler belirlenir.
- Teknolojik afetlere karşı alınması gereken önlemler belirlenir.
- Sel ve taşkın riski yüksek olan alanlar belirlenir ve önlemler alınır.
- İhmallerin afetlerin etkisini artırdığı kavranır.
- Afetlere karşı dirençli alanların oluşturulması öğrenilir.
- Afetlere nasıl müdahale edilmesi gerektiği belirlenir.
- Bireylerin afet bölgelerine nasıl yardım yapması gerektiği kavranır.
- CBS ve uzaktan algılama gibi teknolojilerin afetleri önlemedeki rolü öğrenilir.

1. **Aşağıdakilerden hangisi depremlerden sonra yapılması gereken çalışmalardan biri değildir?**

A) Büyük bir depremden sonra artçı depremler mutlaka devam edecektir. Bu depremlere karşı hazırlıklı olunmalıdır.

B) Bazı artçı sarsıntılar, zayıflamış yapılarda yeni hasar oluşturacak kadar büyük olabilir. Bu nedenle özellikle ilk üç gün içerisinde yetkililer izin vermedikçe sağlam dahi olsa evlere girilmemelidir.

C) Aile bireyleri bir arada tutularak açık bir yerde beklenmelidir.

D) Ev veya binalar terk edilirken kıymetli eşyalar, kalın giyecek, battaniye gibi eşyalar alınmalıdır.

E) Enkaz ve yıkıntılar arasında, cadde ve sokaklarda gelişigüzel dolaşarak yiyecek ve içecek aranmalıdır.

2.

Görselde verilen afetin yaşanmaması için alınacak tedbirler arasında aşağıdakilerden hangisi yer almaz?

A) Orman ve mera alanları yerleşim ya da sanayi alanlarına dönüştürülmelidir.

B) Su tüketimi yoğun olan sektörlerde suyun tekrar kullanılabilmesi için geri dönüştürülebilir sistemler kullanılmalıdır.

C) Ağaçlık alanlar artırılmalıdır. Bu şekilde havadaki nemin artması sağlanmalıdır.

D) Su kaynaklarının sürdürülebilir olması için ormanlık ve yeşil alanlar, dolayısıyla doğal çevre korunmalıdır.

E) Su kaynaklarının yönetim planları ortaya çıkarılmalıdır. Bu planlar kuraklığın şiddetine göre olmalıdır.

3. Kış aylarının uzun, soğuk ve karlı olduğu bölgelerde donma ve buzlanma ulaşımı olumsuz etkiler. Bu yüzden Kara Yolları Genel Müdürlüğü tarafından ulaşımın aksamaması için iş makineleri tarafından yollardaki kar temizlenir. Buzlanmanın olduğu yerlerde ise tuzlama çalışmaları yapılır.

Bu çalışmalara;

I. Gaziantep,

II. Muş,

III. Manisa,

IV. Gümüşhane

illerinden hangilerinde daha fazla ihtiyaç duyulur?

A) I ve II B) I ve III C) II ve III

D) II ve IV E) III ve IV

4. Trafik kazaları, teknolojik kökenli afetler içerisinde yer alır.

Bu afet haritada numaralanmış alanlardan hangilerinde daha fazla yaşanmaktadır?

A) I ve II B) I ve III C) II ve IV

D) III ve V E) IV ve V

5. Saatteki hızı 60 km'nin üzerinde olan rüzgârların şiddetli sağanak, yıldırım ve şimşekleri de beraberinde getirecek şekilde tehlikeli sonuçlara yol açabildiği atmosfer olayına fırtına denir. Fırtınalar; oluştuğu bölgeler, esiş hızları, bıraktığı yağış miktarı ve neden olduğu yağış türlerine göre çeşitli isimler alır. Fırtınaların en hızlı gelişen ve en yıkıcı etkiye sahip olanına kasırga denir.

Bu afet;

I. Rusya,

II. Endonezya,

III. Meksika,

IV. Yeni Zelanda

ülkelerinden hangilerinde daha sık yaşanır?

A) I ve II B) I ve III C) II ve III

D) II ve IV E) III ve IV

6.

BİLGİ KÖŞESİ

Donma Nedir ve Belirtileri Nelerdir?
Vücudun bir bölümünde soğuk kaynaklı hasara donma denir. En sık olarak evsizlerde, kışın açık havada mahsur kalanlarda, soğukta çalışanlarda, dağcılar ve diğer kış sporlarını yapanlarda görülür. Donma, en çok yüzde, kulaklarda, burunda, parmaklarda ve ayak parmaklarında oluşur ve -15 °C'nin altında risk çok yüksektir. Donmanın en önemli belirtisi soğuk ve uyuşmuş cilttir. Etkilenen bölge beyaz-grimsi sarı renkte olabilir. Örneğin parmaklar etkilenmişse el becerilerinde bozulma olabilir. Yeniden ısıtmadan sonra ciltte kanlı veya berrak sıvı içeren kabarcıklar oluşabilir. Cildin renginin siyaha dönmesi ise ölü dokuyu temsil eder.

Bilgi köşesinde söz edilen afetten korunmak için;

I. Üzerimize giydiğimizde bize yakıştığını düşündüğümüz bel kısmı açık olan ince kıyafetler giymeliyiz.

II. Arkadaşlarımızla aynı elbiseyi giyip pişti olmak yerine onların giymeyeceğini düşündüğümüz yazlık elbiseler giymeliyiz.

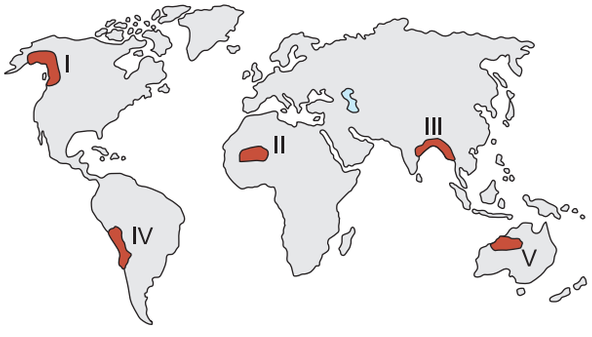
III. Aşırı soğuk ve rüzgârlı havalarda, hava ile mümkün olan en az temas süresi sağlanmalı, ıslak olan kıyafetleri hemen değiştirmeliyiz.

IV. Eller, ayaklar, kulaklar ve burnun korunması için şapka, kar maskesi veya yüz koruması, bere, eldiven, suya dayanıklı ayakkabılar giymeliyiz.

önlemlerinden hangilerinin alınması doğru olmaz?

A) I ve II B) I ve III C) II ve III
D) II ve IV E) III ve IV

7.

Haritada numaralandırılmış alanlardan hangisinde sel ve taşkınları engellemeye yönelik çalışmalar daha fazla yapılmalıdır?

A) I B) II C) III D) IV E) V

8. Dünyada meydana gelebilecek afetlerin önceden tahmini ve bu felaketlerden korunma yolları konusunda önemli çalışmalar yürütülmektedir. Buna rağmen afetler, canlı ve cansız çevreye zarar vermeye devam etmektedir. Yeterli önlemlerin alınmamasından dolayı özellikle az gelişmiş ve gelişmekte olan ülkeler afetlerden daha fazla etkilenmektedir. Afetler karşısında edindiği tecrübeler sonucu gerekli önlemleri alan özellikle ----, ----, ---- ve ---- gibi gelişmiş ülkeler bu felaketlerden daha az etkilenir.

Açıklamada boş bırakılan yerlere aşağıdakilerden hangisinin getirilmesi uygun olmaz?

A) ABD B) Bangladeş C) İngiltere
D) Japonya E) Almanya

9. Aşağıdaki haritada kırmızıya boyanarak gösterilen alanda afetlere yönelik önlemler alınacaktır.

Buna göre bu alanda;

I. deprem,

II. volkanik patlama,

III. tropikal fırtına

afetlerinden hangilerine yönelik önlemler alınmalıdır?

A) Yalnız I B) I ve II C) I ve III
D) II ve III E) I, II ve III

10. SINIF COĞRAFYA YAZILI SINAVI – 9

Adı Soyadı: Sınıfı: Numarası: Puan:

1. **Depremlerde meydana gelen can ve mal kayıplarını azaltmak için depremlerden önce alınması gereken önlemlerden beş tanesini yazınız.**

2. **Bir bölgede uzun süren kuraklığın sonuçlarından beş tanesini yazınız.**

3. **Sel ve taşkınlara karşı alınacak tedbirlerden beş tanesini yazınız.**

4. **Heyelana neden olan faktörleri yazınız.**

5. **Deprem esnasında güvenli olan alanlara iki örnek yazınız.**

6. **Kış aylarında yaşanan buzlanma ve don olaylarının insan yaşamına etkisine örnek veriniz.**

Bu ünitede neler öğreneceğiz?

- Türk Kültürünün genel özelliklerini
- Türk kültürünün kültür ocağını
- Türk kültürünün oluşmasını etkileyen faktörlerini
- Türk Dünyasını ve Türkistan'ı
- Günümüzde bağımsız olan Türk Cumhuriyetleri'ni
- Özerk Türk Cumhuriyetleri'ni

Ünite Konu Başlıkları

- Türk Dünyası'nın genel özellikleri

Köprü Kurma

- Türk kültürünün genel özellikleri öğrenilir.
- Günümüzdeki bağımsız ve özerk Türk Cumhuriyetleri'nin Türkiye ile arasındaki ilişki kavranır.
- Türk kültürünün oluşmasında etkili olan faktörlerin analizi yapılır.
- Türkistan'ın neresi olduğu ve sınırları öğrenilir. Günümüzde Türkistan'ın hangi ülkelerin sınırlarında yer aldığı kavranır.
- Türkiye ile Türk Cumhuriyetleri arasında siyasi, ekonomik ve kültürel alanda yapılan ya da yapılması gereken örgütlenmeler belirlenir.
- Türk Dünyası'nı etkileyen kültürler öğrenilir.
- Türklerin Orta Asya'dan ayrılmalarının nedenleri ve sonuçları analiz edilir.

5 - 8. soruları yukarıdaki görsele göre cevaplayınız.

5. **Haritada verilen bilgilere göre bağımsız Türk Devletlerinden nüfusu en fazla olan iki ülke aşağıdakilerden hangisinde doğru verilmiştir?**

A) Özbekistan – KKTC

B) Türkiye – Kazakistan

C) Türkiye – Özbekistan

D) Kazakistan – Kırgızistan

E) Türkmenistan – Azerbaycan

6. **Haritada verilen bilgilere göre bağımsız Türk Devletlerinden kişi başına düşen millî geliri en fazla olan iki ülke aşağıdakilerden hangisinde doğru verilmiştir?**

A) Kazakistan – Özbekistan

B) Kırgızistan – Özbekistan

C) Türkiye – Azerbaycan

D) Türkiye – Kazakistan

E) Özbekistan – KKTC

7. **Haritada verilen bilgilere göre bağımsız Türk Devletlerinden yüzölçümü en büyük olan iki ülke aşağıdakilerden hangisinde doğru verilmiştir?**

A) Türkmenistan – Özbekistan

B) Kazakistan – Kırgızistan

C) Türkiye – Azerbaycan

D) Türkiye – Kazakistan

E) Özbekistan – KKTC

8. **Haritadaki bilgilere göre bağımsız Türk devletlerinde aşağıda verilen para birimlerinden hangisi <u>kullanılmamaktadır</u>?**

A) Dinar B) Tenge C) Manat

D) Som E) Türk Lirası

10. SINIF COĞRAFYA YAZILI SINAVI – 10

Adı Soyadı: Sınıfı: Numarası: Puan:

1. **Türkistan'ın sınırlarını yazınız.**

2. **Türk kültürünün genel özelliklerinden beş tanesini yazınız.**

1

2

3

4

5

3. **Türklerin Orta Asya'dan göç etmelerinin nedenlerini yazınız.**

4. **Günümüzde bağımsız olan Türk devletlerini yazınız.**

5. **Türklerin konargöçer yapıya sahip olmasının nedenlerini yazınız.**

6. **Türk kültürüne ait beş tane somut, beş tane soyut unsur yazınız.**